

KADERNOTA

2023

Voorwoord

Het doel van de kadernota is om u in staat te stellen u, voorafgaand aan de begrotingsvoorbereiding, uit te spreken over de verwachtingen die u heeft en de kaders die u aan ons wilt meegeven voor de conceptbegroting 2023-2026. U kunt daarbij aangeven welke zaken u, gegeven de maatschappelijke context en opgaven, graag verwerkt wilt zien in begrotingsvoorstellen en met welke belangrijke inhoudelijke en financiële uitgangspunten wij daarbij rekening moeten houden. Uiteraard tegen de achtergrond van de strategische koers van de stad en de organisatie voor de komende jaren.

Een kadernota behoeft, anders dan een begroting, meerjarig in financiële zin (nog) niet sluitend te zijn. Wel dient er uiteraard een reëel inhoudelijk en financieel perspectief te worden vastgesteld op basis waarvan wij u in het najaar een sluitende begroting kunnen presenteren. Wij nodigen u uit om, tegen de achtergrond van de inhoud van deze kadernota en de eerder gepresenteerde omgevingsanalyse, uw wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

In deze kadernota treft u per programma de - in onze ogen- belangrijkste kaders aan, gekoppeld aan de door u in de strategische visie en de in het stedelijk beleid vastgelegde ambities. Daarbij hebben we getracht om deze te verbinden aan de in Meetbaar Venlo opgenomen indicatoren zodat u een goed beeld krijgt van de relevantie van het betreffende kader voor de strategische koers van Venlo.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	1
Inhoudsopgave	2
Inleiding.....	3
Samenvatting omgevingsanalyse en uitkomsten raadsdebat.....	5
Hoofdpijnen kaders	7
Kaders per programma	12
Programma 1 Gezond en actief Venlo.....	13
Programma 2 Leefbaar Venlo	21
Programma 3 Grenzeloos Venlo	31
Programma 4 Welvarend Venlo.....	36
Programma 5 Centrumstad Venlo	41
Programma 6 Circulaire en duurzame hoofdstad.....	48
Bedrijfsvoering	54
Budgettaire context	59

Inleiding

Kadernota 2023

Voor u ligt de kadernota 2023, de eerste van deze nieuwe raadsperiode.

In de afgelopen bestuursperiode hebben wij gezamenlijk met u de fundering gelegd onder een gezonde financiële huishouding en verder vorm en inhoud gegeven aan een koersvaste ontwikkeling van onze stad en regio. Onze inkomsten en uitgaven zijn met elkaar in evenwicht gebracht en onze vermogenspositie is versterkt. Er is een inhaalslag gemaakt ten aanzien van het noodzakelijk onderhoud aan onze openbare ruimte en aan onze organisatie en we hebben het risicoprofiel van Venlo verder verbeterd. Majeure projecten verkeren inmiddels in de planvoorbereiding of zijn reeds in uitvoering genomen. Het aantal inwoners in de bijstand is verder afgenomen en het aantal woningen en hoger onderwijsstudenten is verder gegroeid. Onze stad en onze organisatie verkeren in een uitstekende uitgangspositie om de ambities die u heeft vastgelegd in de strategische visie Venlo 2040 waar te maken.

Dat laat onverlet dat er nog voldoende opgaven zijn die onze onverdeelde aandacht vragen en uitdagingen zoals de oorlog in Oekraïne, de naweeën van corona-pandemie of de noodzakelijk energietransitie. Tegelijkertijd zijn grote groepen mensen op zoek naar een veilig heenkomen, is er sprake van sterk stijgende grondstoffen, energie- en consumentenprijzen en is het nog volstrekt onduidelijk wat gemeenten de komende jaren - in financiële zin- van het kabinet kunnen verwachten. Kortom, een goede uitgangspositie maar ook veel onzekerheid.

De inhoudelijke en financiële kaders die u in deze kadernota aantreft beogen u en ons houvast te geven bij de voorbereiding van en de afwegingen rondom de programmabegroting. Algemeen geformuleerde kaders die aansluiten bij onze strategische koers en een vertaling daarvan in de afzonderlijke programma's. Daarbij hebben we niet alleen de inhoud van uw duiding van de omgevingsanalyse meegenomen, maar ook de ontwikkeling van het vigerende, door u reeds vastgestelde beleid en de actualiteit. Actuele thema's als wonen, energie, werk, armoede en jeugd hebben hierin een concrete plaats gekregen.

Deze kadernota wordt geschreven ten tijde van een oorlog in Oekraïne. We staan samen met andere Europese landen voor de opgave om in 2022 en wellicht de komende jaren mensen die hun land zijn ontvlucht een dak boven hun hoofd te bieden en hen te ondersteunen in het herstellen van de ingrijpende gebeurtenissen die ze hebben meegemaakt. Ook willen we hen voor de tijd die zij bij ons verblijven helpen om hun plek te vinden en mee te doen in de Venlose samenleving. Afhankelijk van de ontwikkelingen in het thuisland is dit voor kortere of langere termijn. Deze ontwikkeling heeft naar verwachting invloed op de (inhoud van de) verschillende programma's. Het is op dit moment uiteraard echter nog niet duidelijk op welke wijze precies.

Onmiskenbaar zal ook de invloed zijn van het nieuwe lokaal coalitieakkoord en de daarin opgenomen afspraken. Het is echter -op dit moment- nog onduidelijk wat de eventuele accenten zijn die het nieuwe bestuur, de nieuwe coalitiepartijen de komende vier jaar willen zetten. Uiteraard maken deze afspraken ook deel uit van het kader dat wij hanteren bij de begrotingsvoorbereiding.

Wij kijken uit naar de behandeling in uw raad.

Samenvatting omgevingsanalyse en uitkomsten raadsdebat

Alle fracties in de raad vroegen aandacht voor de ontwikkeling die in de omgevingsanalyse niet kon worden voorzien, namelijk de Russische invasie van Oekraïne. De gevolgen van deze oorlog laten zich inmiddels ook in Nederland voelen in de vorm van hogere energieprijzen, oplopende inflatiecijfers en onzekere verwachtingen over de ontwikkeling van de economie. Ook hebben zich inmiddels al de eerste vluchtelingen zich in Nederland gemeld en de verwachting is dat dit aantal nog flink zal groeien. Gemeenten worden daarbij aangesproken op hun vermogen om deze groepen op te vangen. Een grote instroom van vluchtelingen betekent een acute opgave ten aanzien van huisvesting, onderwijs en gezondheid.

Wonen werd ook door alle fracties genoemd als speerpunt. Onmiskenbaar, grote groepen staan op dit moment immers ongewild aan de kant. Niet alleen zal er gebouwd moeten kunnen worden voor de huidige vraag en nog te verwachten toestroom, daarnaast zullen er met name mogelijkheden moeten zijn indien de specifieke lokale opgave daarom vraagt. Het oprekken van de bestaande contouren kan aan de orde zijn indien dat omwille van een voorspoedige aanpak nodig is. Waarbij het specifieke kenmerkende karakter van Venlo, *stedelijke kernen in een groen casco*, gerespecteerd wordt. Dus niet weggummen van de contour dus, maar gemotiveerd verruimen. Met een goed oog voor de benodigde aantallen, kwaliteit en differentiatie.

Wat betreft de arbeidsmarkt werd aandacht gevraagd voor de (langzaam groeiende) groep langdurig werklozen, maar ook voor het (in Limburgs perspectief) relatief hoog aantal WW-uitkeringen. Een groep waarvoor uiteraard niet de gemeente Venlo, maar het UWV in eerste instantie aan de lat staat. Een krappe arbeidsmarkt en een goede aanpak zou hiervoor perspectieven moeten (kunnen) bieden. Anderzijds werd aangegeven dat de grijze golf niet (altijd) betekent dat deze mensen geen betaald-, parttime- of vrijwilligerswerk zouden kunnen of willen doen.

Met de jeugd in Venlo gaat het de goede kant op. Dat geldt ook voor de ontwikkeling van Venlo als studentenstad. Zorgen waren er ten aanzien van het kunnen aanbieden van voldoende stageplaatsen, de geestelijke gezondheid na de corona periode en het bieden van een duidelijkere stem in het stadsbestuur. Gesuggereerd werd om met een plan voor de (Venlose) jeugd te komen.

Zorgen waren er voor de sterk gestegen en nog oplopende prijzen van grondstoffen en de gevolgen hiervan voor met name projecten. Eén fractie wees op de noodzaak om agrarische gronden te behouden voor de agrarische productie. Dit mede in het licht van mogelijke voedselschaarste. In het verlengde van deze ontwikkeling en de gestegen energieprijzen werd ook gewezen op de noodzaak om de energietransitie te versnellen en om de acute zorg bij minder gefortuneerde huishoudens te ondervangen, hetzij met geld, hetzij met energiebesparende maatregelen, hetzij met een (door de gemeente gefinancierde) huurkorting via de corporaties of verduurzaming van het bestaande (huur)vastgoed.

Verduurzaming beperkt zich echter niet tot particuliere huishoudens, ook gemeenschaps- en sportaccommodaties zouden geholpen moeten worden om -wat betreft energie- versneld te transformeren.

Tot slot, de gemeentelijke dienstverlening. Er werd aandacht voor 'de menselijk maat' gevraagd en een ondernemersloket waar ondernemers, afgezien van de activiteiten van het werkgeversservicepunt (WSP), met hun specifieke vragen terecht kunnen.

Hoofdpijnen kaders

Op 9 maart jl. heeft u, op basis van de informatie uit de omgevingsanalyse, met elkaar een richtingendebat gevoerd. Eerder in deze kadernota hebben wij uw opmerkingen reeds geduid. Deze zijn meegenomen in de navolgende bijgestelde inhoudelijke kaders ten behoeve van de (op te stellen) programmabegroting.

Inhoudelijke kaders

1. Continuïteit, flexibiliteit en kansen

De goede uitgangspositie van Venlo maakt dat we flexibel kunnen zijn om te kunnen reageren op de actuele ontwikkelingen die zich passend binnen de stedelijke strategie aandienen. De flexibiliteit is vooral incidenteel van aard. Structureel (vanaf 2026) is de structurele uitgangspositie uitdagend. Actueel zijn uiteraard de onderhandelingen met betrekking tot een nieuw coalitieakkoord en een eventuele nieuwe ronde regionale middelen.

2. Arbeidsmarkt

Een nadrukkelijk accent op het voorkomen van schaarste op de (regionale) arbeidsmarkt, te koppelen aan de doorontwikkeling van Venlo als onderwijs- en studentenstad en de mogelijkheden die inzet van vluchtelingen biedt. Daarnaast aandacht voor de ontwikkeling van een perspectief voor hen die als gevolg van pensionering geheel of gedeeltelijk de arbeidsmarkt (gaan) verlaten, hetzij in de vorm van parttime of vrijwilligerswerk.

3. Solidariteit

Gegeven het debat met betrekking tot de omgevingsanalyse een sterk accent op de groep inwoners die voor langere tijd afhankelijk zijn van een uitkering en een actieve bestrijding van armoede, laaggeletterdheid en uitsluiting. In het bijzonder aandacht voor die inkomensgroepen die bovengemiddeld veel last ervaren van sterk stijgende prijzen als gevolg van inflatie.

4. De wijk, het middelpunt van Venlo

Blijvende nadrukkelijke aandacht voor de versterking van de participatie in en de leefbaarheid van wijken, buurten en kernen, in brede zin. Met name daar, waar op basis van de wijkanalyse en leefbaarheidsmonitor, de grootste opgave ligt.

5. De regio Noord-Limburg, het centrum van Europa

We zijn er ons nadrukkelijk bewust van dat Venlo als centrumstad in de regio een bijzondere rol en verantwoordelijkheid heeft. Binnen de regio nemen we bewust een leidende rol en spannen we ons in om gezamenlijk met onze regiogemeenten tot resultaten komen.

6. Accent: wonen, wonen, wonen!

De behoefte aan woonruimte is zeer urgent en verdient nadrukkelijk aandacht in de programmabegroting. Het oprekken van de bestaande contouren kan aan de orde zijn indien dat omwille van een voorspoedige aanpak nodig is. Dus niet weggummen van de contour dus, maar gemotiveerd verruimen. Met een goed oog voor de benodigde aantallen, kwaliteit en differentiatie.

7. Samen, nadrukkelijk met onze maatschappelijke partners

Bij initiatieven zoeken wij een gedeelde agenda met belangrijke partners zoals onze Venlose corporaties, de provincie Limburg, maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en uiteraard onze inwoners. Nadrukkelijk kijken we ook naar de inspanning die partners dienen te leveren aan de gezamenlijke agenda. Samenwerken is niet hetzelfde als 'overnemen'.

8. Afmaken waar we aan begonnen zijn

Onze prioriteit ligt in de realisatie van bestaande fysieke projecten, de ingezette organisatiekoers, de gekozen strategie in het sociaal domein én de concernbrede integratie van duurzaamheid. Met een kritische blik op kosten, uitvoeringsmogelijkheden, kansen en risico's.

9. Verbetering publieke dienstverlening

Het vertrouwen van onze inwoners in het bestuur is de afgelopen jaren significant toegenomen. We zijn ervan overtuigd dat een verdere verbetering van de dienstverlening aan onze inwoners kan bijdragen aan stabilisatie van dit vertrouwen of mogelijk zelfs van verdere groei. We dienen aandacht te geven aan 'de menselijk maat'. Daarnaast bezien we de mogelijkheden van een ondernemersloket waar ondernemers, afgezien van de dienstverlening door het werkgeversservicepunt, met hun specifieke vragen terecht kunnen.

10. Kritisch, doeltreffend en doelmatig

Kritisch zijn ten aanzien van bovenwettelijke activiteiten en mogelijkheden op efficiency in de bedrijfsvoering. We doen wat nodig is, met een zo doelmatig mogelijke inzet van middelen om resultaten te behalen en onze doelen te bereiken. Daarbij kijken we nadrukkelijk welke activiteiten het meest bijdragen aan de door u vastgestelde doelstellingen (doeltreffendheid van beleid). Hierbij wordt ook gekeken naar de doeltreffendheid van bestaande activiteiten.

11. Speciale aandacht voor jongeren, water en duurzaamheid

Met de jeugd in Venlo gaat het -gemiddeld genomen- de goede kant op. Dat geldt ook voor de ontwikkeling van Venlo als studentenstad. Er dient aandacht te zijn voor (het kunnen aanbieden van) voldoende stageplaatsen, de geestelijke gezondheid van deze groep na de corona-periode en het bieden van een duidelijkere stem in het stadsbestuur.

In de zomer van 2021 werd de gemeente Venlo geconfronteerd met de gevolgen van het hoog water in de Maas. Het waterschap heeft het voortouw genomen om samen met de Provincie Limburg en de gemeente Venlo te komen tot een aanpak, die zowel recht doet aan de verbetering van de

waterveiligheid als ook bijdraagt aan aantrekkelijk wonen, recreatie en aan de kwaliteitsverbetering van onze natuurlijke omgeving.

Duurzaamheid is een leidende kwaliteit binnen onze programma's. De gemeente Venlo heeft in het verleden een leidende rol gespeeld in de ontwikkeling van circulariteit en duurzaamheid en laat dat zien in de kwaliteit van de voorzieningen, projecten en activiteiten, bijvoorbeeld in de verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed en van onze accommodaties.

Financieel kader en begrotingsregels

Om het realiseren van de strategische opgave en ambities zoals geformuleerd in de strategische visie 2040 Venlo mogelijk te maken is een solide financieel beleid randvoorwaardelijk. De financiële positie speelt immers een belangrijke rol binnen de te maken integrale afwegingen over de te varen koers op de korte, maar vooral op de strategische en daarmee (middel)lange termijn. De financiële positie is geen doel op zich en moet altijd gezien worden in het licht van de totale maatschappelijke opgaven van de stad.

In de afgelopen bestuursperiode hebben wij gezamenlijk met u de fundering gelegd onder een gezonde financiële huishouding en verder vorm en inhoud gegeven aan een koersvaste ontwikkeling van onze stad en regio. Een koers waarbij de strategische en de daaruit vertaalde programmatische opgave voorop staat.

In het hoofdstuk budgettaire context wordt ingegaan op de ontwikkelingen van het budgettaire kader inclusief de landelijke ontwikkelingen met betrekking tot de financiële verhoudingen tussen Rijk en gemeenten. Een analyse op hoofdlijn van het landelijke coalitieakkoord maakt hiervan onderdeel uit. De ontwikkeling van de financiële positie van de sector gemeenten is landelijk nog altijd een belangrijk issue. Veel gemeenten kampen met structurele financiële begrotingstekorten. Op basis van het landelijke coalitieakkoord komt de structurele financiële positie van gemeenten er niet veel beter uit te zien en zal er op basis van de verwachtingen vooral sprake zijn van incidentele (begrotings)ruimte. Opgemerkt wordt dat de mogelijke financiële effecten van de oorlog in Oekraïne op de gemeentelijke begroting nog onvoorspelbaar en onbekend zijn.

Financieel kader

De volgende kaders zijn uitgangspunt voor de begroting 2023-2026:

Een meerjarig realistisch sluitende begroting waarbij de structurele lasten minimaal gedekt worden door structurele baten. Gestreefd wordt naar een begrotingsoverschot voor het opvangen van structurele financiële tegenvallers en het vergroten van de wendbaarheid van de begroting.

- 'Voordelen' worden pas ingerekend als ze voldoende reëel zijn en mogelijke verliezen worden in een vroeg stadium ingerekend.
- De (meerjaren)begroting 2023-2026 dient de toets van het provinciaal toezicht te doorstaan.
- De volgende door uw raad vastgestelde *streefwaarden* worden gehanteerd:
  - Solvabiliteitsratio $\geq 25\%$.
  - Ratio weerstandsvermogen $1,4 < 2,0$
  - Netto schuldquote $< 130\%$
  - Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen $< 100\%$
  - Grondexploitatie $< 35\%$
  - Structurele exploitatieruimte $\geq 0\%$
  - Belastingcapaciteit $\leq 105\%$
- Woonlasten: In de begroting 2022 is uitvoering gegeven aan het besluit om voor 2022 de woonlasten voor woningeigenaren en huurders en de gemeentelijke lasten voor niet-woningen gemiddeld nominaal niet te verhogen. Bij de bestemming van het rekeningresultaat 2020 bij de begroting 2022 heeft u besloten om € 2 miljoen te reserveren in de reserve 'mitigeren afval, riool en woonlasten (woningen, niet woningen, huurders)'. Het doel is om voor alle huishoudens, in ieder geval voor 2022 en 2023, een lastenstijging als gevolg van de gestegen kosten te voorkomen. In deze egalisatiereserve van de begroting 2022 is een beschikbaar bedrag voorzien van afgerond € 1,0 miljoen ultimo 2023.

Begrotingsregels

- Wij werken met *concrete* maatregelen, geen taakstellingen.
- Voorstellen en initiatieven worden zorgvuldig getoetst op onderbouwing en haalbaarheid. We werken met realistische businesscases. Een belangrijk onderdeel is een realistische toets op de (personele) uitvoeringsmogelijkheden;
- *Intensivering van beleid en/of eventueel nieuw beleid* wordt enkel opgesteld door vervanging van *oud beleid* waarbij het geld van het oude beleid vrijvalt voor uitvoering van het te intensiveren beleid en/of nieuw beleid. De doeltreffendheid van de (bestaande activiteiten) is een belangrijk uitgangspunt.
- Voorstellen worden afgewogen aan de hand van de beantwoording van de volgende 6 W-vragen (hetgeen als hulpmiddel gebruikt wordt):
  - *Wat willen we bereiken?*
  - *Wat gaan we ervoor doen?*
  - *Wat gaat het kosten?*
  - *Wie gaat het betalen en hoe?*
  - *Waarom doen we het?*
  - *Wat als we het niet doen?*
- *Aanvullend beleid* kan pas worden ingezet bij *daadwerkelijke realisering* van de *ombuigingsmaatregel*

- Tijdig anticiperen op (niet voorziene) financiële implicaties door tijdig en concreet bijsturen door het treffen van (beleidsinhoudelijke) maatregelen. Tegenvallers worden (in principe) binnen de lijn budget-programmalijn-programma bijgestuurd. De mogelijkheden zijn niet voor alle programma's gelijk. Als laatste escalatieladder vindt bijsturing plaats op concernniveau bij de integrale afweging.
- Voordelen die optreden op basis van autonome ontwikkelingen en die het gevolg zijn van bestaand beleid worden eerst ingezet voor het oplossen van (structurele) nadelen op basis van bestaand beleid. Indien er ruimte is voor intensivering van bestaand of nieuw beleid gebeurt dit enkel bij de integrale afwegingsmomenten van de P&C cyclus.
- Verwerving derde geldstromen als onderdeel van de financiële strategie. Middelen van derde geldstromen worden eerst ingezet, voor zover mogelijk, voor projecten en activiteiten die al in de begroting zijn voorzien. De vrijvallende middelen worden toegevoegd aan de algemene middelen. Alleen wanneer dit niet mogelijk blijkt te zijn, kunnen middelen van derde geldstromen pas ingezet worden ter bekostiging van nieuwe ambities;
- Gemeentefonds (financiële verordening):
  - De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn algemeen dekkingsmiddel;
  - Specifieke rijksbezuinigingen worden doorgezet naar de doelgroep of gemeenschap, er vindt in principe geen 'reparatie' plaats uit de algemene middelen;
  - Specifiek toe te rekenen bezuinigingen en efficiencykortingen welke concreet het gevolg zijn van taakmutaties worden financieel doorvertaald ten laste van de beleidsposten in de begroting;
  - Indien het Rijk bezuinigingen en efficiencykortingen terugdraait dan worden deze 'teruggegeven' aan het betreffende beleidsterrein;
- Verdere verbetering risicomanagement¹.
- Maximaal inzetten op sturing van het risicoprofiel.

---

¹ Risicomanagement is het proces waarbij risico's worden opgespoord die een mogelijke realisatie van geformuleerde doelstellingen kunnen verhinderen.

Kaders per programma

Algemeen

In dit hoofdstuk treft u per programma de ambitie aan en per programmalijn de relevante ontwikkelingen, de opgaven en de verwachte begrotingsvraagstukken.

De programma's kennen een grote onderlinge inhoudelijke samenhang en veel thema's komen in meerdere programma's terug.

Programma 1 Gezond en actief Venlo

Algemeen

De ambitie van dit programma is dat onze inwoners zoveel mogelijk zelfredzaam en samenredzaam zijn. Hierbij wordt, binnen de vastgestelde financiële kaders, passende ondersteuning aan onze inwoners geboden. Passend is in dit kader variërend van laagdrempelige initiatieven gericht op sport, gezondheid en preventie tot en met zwaardere ondersteuningsvragen op het vlak van bijvoorbeeld jeugdzorg.

Samen mét inwoners wordt bekeken wat nodig is om de best passende ondersteuning te bieden. Sleutelwoorden hierbij zijn een integrale blik, vertrouwen, positieve gezondheid en uitgaande van de behoeften en talenten van onze inwoners. Inzet op preventie, eigen mogelijkheden en aandacht voor de menselijke maat zijn hierbij belangrijke thema's.

Fier op Venlo

Het beleidskader Fier op Venlo vormt samen met de strategische visie Venlo 2040 de basis voor beleidsontwikkelingen in het maatschappelijk domein. In onderstaande figuur is Fier op Venlo samengevat.

In 2023 wordt extra ingezet op de vier accenten: de Kracht van Voeding, de Talentenacademie, Passend Wonen in Venlo en Kansrijk Opgroeien.

Gezond en Vitaal

De ambitie is meer vitale en gezonde(re) inwoners door in te zetten op sport en bewegen, leefstijlinterventies en meer aandacht voor gezondheid in brede zin (positieve gezondheid). Sleutelbegrippen zijn preventie en (het verminderen van) gezondheidsachterstanden, kansenongelijkheid en extra aandacht aan kwetsbare inwoners. Voor het accent de Kracht van

voeding wordt gewerkt met een voedselagenda en met een activiteitenplan uit dat in 2023 en verder wordt uitgevoerd.

Gezondheidsbeleid

In het kader van het lokaal gezondheidsbeleid 2021-2025 wordt geïnvesteerd in de thema's die in het regionaal preventieakkoord Noord-Limburg 'Gezondheid Voorop' zijn opgenomen. Bijvoorbeeld een rookvrije generatie en gezond gewicht waarvoor een provinciale netwerkaanpak 'Kei Gezond' is opgezet. In een veilige en vertrouwde omgeving kunnen kinderen met coaching en begeleiding stap voor stap werken aan een gezonde(re) leefstijl waardoor zij zich zowel fysiek als mentaal beter voelen.

Vanuit positieve gezondheid wordt gewerkt met een aantal huisartsen aan initiatieven en interventies waarbij huisartsen meer tijd voor hun patiënten kunnen vrijmaken en naar ondersteuning in de wijk en de sociale basis verwijzen. De regionale aanpak valpreventie 'Stevig Staan' voor kwetsbare thuiswonende senioren wordt in 2023 verder met onze partners voortgezet. Ook blijft er ingezet worden op een dementievriendelijke gemeenschap.

De financiële impuls die wij van 2014 tot 2023 vanuit het rijk hebben ontvangen voor de aanpak van gezondheidsachterstanden (de zogenoemde GIDS-gelden) wordt beëindigd. Voor het kunnen borgen van enkele van de hiervoor genoemde initiatieven zal bij de begroting een voorstel worden gedaan.

Sportbeleid

In 2023 wordt verder invulling gegeven aan de Venlo.fit Sportvisie 2030 en het lokaal sportakkoord. Binnen de pijlers 'wij leren bewegen' en 'bij ons beweegt iedereen' willen we Venlose inwoners, jong en oud, in beweging krijgen en houden zodat zij vitaal worden en blijven. Er blijft ingezet worden op de uitvoering van 'de Gezonde Basisschool van de Toekomst' in enkele geprioriteerde wijken om de kanselijkheid te vergroten. In deze aanpak worden doelen op het gebied van gezondheid-, onderwijs-, armoede-, cultuur- én preventief jeugdbeleid gerealiseerd en sluiten hiermee aan bij de ambities uit de regiovisie 'De Gezondste Regio 2025'.

In de pijler 'verenigingen en haar sportvoorzieningen' wordt ondersteuning gegeven bij het vitaliseren van sportverenigingen door vooral de samenwerking te stimuleren tussen (sport)verenigingen onderling en maatschappelijke partners.

Voor de laatste pijler 'onze ruimte nodigt uit tot bewegen' onderzoeken we de wensen en behoeften van inwoners uit diverse wijken op het gebied van sport, bewegen en gezondheid. Verder onderzoeken we of onze gemeente in samenwerking met lokale sportverenigingen volgend jaar als gastheer kan fungeren voor een tweetal evenementen, namelijk het Nederlands Kampioenschap Tjeddrijden (wielrennen) en - net als in 2022 - de Eredivisie Beachvolleybal.

Sportaccommodatiebeleid

In het kader van de Venlo.fit sportaccommodatievisie 2030 wordt ingezet op het optimaliseren van het aantal sportparken en de clustering van verenigingen rondom sportieve omgevingen. Na Vrijenbroek betekent dit het herontwikkelen van de Herungerberg en de voorbereiding van de nieuwbouw van sporthal Gulick en de gymzaal Venlo-Oost. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan het amendement kunstgrasvelden en het haalbaarheidsonderzoek voor een multifunctionele accommodatie (sport, onderwijs, e.a.) in Hout-Blerick. Ook wordt sportpark Hagerhof herontwikkeld vanuit een sportief inpasbaar en integraal ruimtelijk-economisch perspectief. In 2023 wordt er gestart met de bouw van het nieuwe zwembad.

Ook voor vluchtelingen uit Oekraïne zullen we (specifieke) activiteiten initiëren, zoals een sportdag of andere laagdrempelig beweegaanbod om ook voor hen een bijdrage te leveren aan kansengelijkheid.

Ontplooiing

De ambitie van de programmalijn ontplooiing is onze inwoners in staat stellen zich naar vermogen te ontwikkelen en te ontplooiën, zodat zij kunnen meedoen in de samenleving. Ontplooiing richt zich op al onze inwoners, maar in het bijzonder op onze jeugdige inwoners, waarbij uitgangspunt is dat ieder kind recht heeft op optimale ontwikkelingskansen. Het streven is een doorgaande leer-, ontwikkel- en ondersteuningslijnen met samenwerking tussen kinderopvang, primair en voortgezet (speciaal) onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

Als gevolg van de ontwikkelingen in de Oekraïne zullen wij ons moeten voorbereiden op het opnemen van een aantal Oekraïense vluchtelingen waarbij wij nu nog niet kunnen inschatten hoe lang zij in ons land zullen verblijven. Echter, met name voor de kinderen zullen tijdig passende faciliteiten op het gebied van onderwijs en 'kansrijk en veilig opgroeien moeten worden ingericht.

Onderwijshuisvesting

De gemeente Venlo is verantwoordelijk voor voldoende en adequate onderwijshuisvesting voor het primair- en het voortgezet onderwijs. Het Onderwijshuisvestingsplan gemeente Venlo 2018-2038 is gebaseerd op de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting van de gemeente Venlo en de Venlose schoolbesturen.

In 2022 hebben wij een eerste evaluatie van het 'Onderwijshuisvestingsplan gemeente Venlo 2018-2038' uitgevoerd en op basis hiervan wordt het spreidingsplan voor scholen in Tegelen en Blerick opnieuw opgesteld. In 2023 wordt de ingezette koers van levensduurverlengend renoveren doorgezet, waarbij forse prijsstijgingen en krapte van personeel in de bouw ons voor uitdagingen stellen. Verder constateren we een groeiende behoefte aan de vorming van integrale kindcentra waarin kinderopvangorganisaties en schoolbesturen samenwerken.

Ook zullen wij zullen concreet invulling moeten gaan geven aan de huisvesting van praktijkonderwijs school 't Wildveld en voortgezet speciaal onderwijs school de Velddijk.

Ten aanzien van de huisvesting van het voortgezet onderwijs zal de vervangingsopgave (omvang en kwaliteit) en de verduurzamingsopgave van het bestaande vastgoed nauwlettend worden gevolgd.

Programma Gelijke kansen door duurzame samenwerking/ onderwijsachterstanden

Wij streven naar doorgaande leer-, ontwikkel- en ondersteuningslijnen. Hierbij blijven wij inzetten op samenwerking tussen kinderopvang, primair en voortgezet (speciaal) onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. We richten ons op 4 kernthema's: taal, gezondheid, leefbaarheid en onderwijsachterstanden. Onze aanpak van onderwijsachterstanden sluit hierop aan: aanbod van voor- en vroegschoolse educatie, taal en/of schakelklassen, leesbevordering bij kinderen en ouders/verzorgers. In dit kader noemen we ook specifiek het jeugdeducatiefonds en het project kansrijke start.

Uitvoering Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

In het kader van het NPO hebben wij middelen ontvangen voor het tegengaan van de gevolgen van de coronacrisis voor leerlingen: slechte motivatie, stress en verminderde schoolresultaten. Samen met onderwijsbesturen hebben wij hiervoor in 2022 een plan opgesteld, waarbij onze inzet met name is gericht op voorschoolse educatie en het funderend onderwijs.

Aanpak voortijdig schoolverlaters (VSV)

De huidige aanpak (VSV-programma 2020-2024) wordt doorgezet zodat kinderen of op school zitten, aan het werk zijn of jongeren een route richting onderwijs/(passend) werk doorlopen.

Laaggeletterdheid

Het regionaal Beleidsprogramma Laaggeletterdheid 2022- 2025 is opgesteld en in het verlengde hiervan is een lokaal uitvoeringsprogramma opgesteld waaraan in 2023 verder invulling wordt gegeven. Kern van de aanpak is 'draagvlak': mobiliseren netwerkpartners en betrekken deelnemers in combinatie met meer slagkracht. Slagkracht in de zin van optimale inzet beschikbare middelen en versterken van het aanbod en leren en verbeteren. Ook wordt samen met werkgevers, in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) gekeken hoe zij op dit thema en andere thema's (b.v. schuldenproblematiek), bekeken hoe werkgevers hier aan kunnen bijdragen.

Inburgering nieuwe Venlonaren

In 2022 is de Venlose aanpak voor inburgering ingevoerd en op basis van praktijkervaringen doorontwikkeld. Hierbij worden inburgeraars gestimuleerd om zich maximaal te ontwikkelen zodat zij (meer) zelfredzaam worden en kunnen deelnemen aan de Venlose samenleving. Onze aanpak sluit aan op de bestaande infrastructuur en zodoende ontstaan er doorlopende ontwikkellijnen. Deze aanpak wordt in de komende jaren doorgezet en in deze aanpak zijn interventies ontwikkeld die ook voor andere kwetsbare groepen toepasbaar zijn.

Meedoen

De ambitie van de programmaliijn Meedoen is dat iedereen naar vermogen mee kan doen en mee doet in de samenleving. En voor zover mogelijk ook zelf in een noodzakelijk inkomen voorziet. Hierbij is het uitgangspunt meer sociale verbinding en solidariteit, minder sociaal isolement, minder bijstandsuitkeringen en minder armoede (in welke vorm dan ook). Dit doen we onder andere met behulp van een stevige sociale basis, armoedebestrijding, activiteiten in het kader van re-integratie en waar echt nodig het activerend en ondersteunend verstrekken van aanvullend inkomen in de vorm van een uitkering.

TalentenAcademie

De TalentenAcademie dient een middel te zijn om elke Venlose inwoner te helpen sociaal aangesloten, wendbaar en vitaal te blijven of te worden. Samen zijn wij namelijk Venlo, een gemeente van vitale gemeenschappen. De TalentenAcademie stimuleert verbinding als antwoord op de (al dan niet latente) behoeften en vragen vanuit inwoners om meer mee te doen en meer 'ertoe te doen'. In 2022 is ingezet op de conceptontwikkeling en planvorming.

Armoedebeleid

Als gevolg van verschillende ontwikkelingen (oorlogsdreiging, energiecrisis, klimaatcrisis en inflatie) is de prognose dat armoede zal toenemen. Bijvoorbeeld in de vorm van schuldenproblematiek of in nieuwe vormen als energie-armoede of mobiliteitsarmoede. Dit vraagt van ons een flexibele en responsieve opstelling. We verwachten dat het noodzakelijk is om het bestaande beleid dat gericht is op preventie, vroegsignalering en het verlichten van de effecten van armoede te intensiveren. Daarbij richten wij ons ook zoveel mogelijk op behoud of herstel van vitaliteit en zelf- of samenredzaamheid en willen hiervoor ook de mogelijkheden van 'gemeenschappen' ontwikkelen. In 2022 zijn wij gestart met het verder actualiseren van het armoedebeleid en schuldhelpverlening en het Jongerenperspectieffonds. Dit doen we in co-creatie met inwoners en maatschappelijke organisaties en zorgen voor een verbinding met Fier op Venlo. Kernbegrippen hierbij zijn positieve gezondheid, bevordering van geletterdheid, versterken van de sociale basis en wijkgerichtheid (vitale gemeenschappen). Voor het geactualiseerde beleid maken we gebruik van good practices en beschikbare data (data-ondersteunde beleidsontwikkeling).

WAA

In 2022 wordt besloten over de koersdoorontwikkeling van de WAA naar een breder participatiebedrijf op basis van lokale zeggenschap. Dit traject heeft waarschijnlijk gevolgen voor de governance van zowel de WAA als mogelijk ook (deels) de gemeente Venlo. In 2023 zullen de inspanningen gericht zijn op de operationalisering van de beoogde synergie tussen WAA en gemeente Venlo. Aan de dienstverlening en doelstelling niets zal veranderen, enkel het bestuurlijke construct.

Gemeenschapsaccommodaties

Het onderwerp gemeenschapsaccommodaties raakt vele Venlose inwoners met verschillende verwachtingen en behoeften hetgeen de materie ook complex maakt. Na een tweetal bijzondere

(corona-)jaren, waarin de accommodaties ook extra gesteund zijn, gaat volop ingezet worden op de herijking van het huidige gemeenschapsaccommodatiebeleid.

We willen vanuit een proces van co-creatie een nieuwe balans vinden tussen sociale en financiële doelstellingen waarbij we nadrukkelijk aandacht hebben en houden voor vitale gemeenschappen, maatschappelijk vastgoed en verduurzaming. In 2023 en verder zal invulling worden gegeven aan het geactualiseerde beleid.

Kinderopvangtoeslagaffaire

In de nasleep van de landelijke kinderopvangtoeslagaffaire is onze rol vooral luisterend, verwijzend en complementair in de ondersteuning (bijvoorbeeld bij de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen). Tot nu toe is het aantal ontvangen signalen en vragen voor ondersteuning relatief beperkt. We blijven echter in verbinding met inwoners om bij nieuwe signalen meteen te kunnen acteren. Ook bij de implementatie van Fier op Venlo en de aandacht voor integraliteit en menselijke maat blijven de lessen van de kinderopvangtoeslagaffaire belangrijke leerpunten voor ons als lokale overheid.

Programmalijs Zelfredzaamheid

Deze programmalijn biedt ondersteuning bieden aan inwoners die dit echt nodig hebben. We willen het percentage inwoners dat zelfredzaam is op het gebied van mobiliteit, huishouden, financiën, wonen en zelfzorg verhogen door de sociale basis en het voorliggend veld te versterken, waar nodig aangevuld met Wmo-voorzieningen of jeugdhulp.

Sociale basis: ondersteuning voor jeugdigen en volwassenen

De sociale basis is een fundament voor het gehele programma. Deze zet in op voorzieningen en activiteiten waarmee inwoners laagdrempelig ondersteund worden in hun vragen en problemen. Samen met Includio en zorgaanbieders blijven we inzetten op preventie en netwerken in wijken met specifiek aandacht voor ouderen, jongeren, gezinnen en kwetsbare inwoners. Nieuwe vormen van ondersteuning zoals waakvlamondersteuning, herstelacademie, inzet van ervaringsdeskundigen en het Jongeren PerspectiefFonds worden in de reguliere werkwijzen geborgd. We stimuleren en faciliteren vrijwilligers, mantelzorgers en burgerinitiatieven die bijdragen aan het bieden van hulp en ondersteuning aan inwoners in de wijk (vitale gemeenschappen).

Ondersteuning volwassenen en wonen in de wijk

We hebben te maken met de gevolgen van een relatief hoge dubbele vergrijzing en mede daardoor een stijging van het aantal chronisch zieken en dementerenden. De stijging van (complexere) zorgvragen, de oplopende kosten en het toenemende personeelsgebrek in de zorg vragen om een gezamenlijke aanpak. In het licht van de behoefte van langer thuis (blijven) wonen zetten we in op een gezamenlijke aanpak met woningcorporaties, zorgaanbieders, zorgkantoor/zorgverzekeraar en de sociale basis. We werken vanuit een gezamenlijk uitvoeringsprogramma waarmee in 2022 een begin is gemaakt. En aan een samenhangend gebiedsgericht ondersteuningsaanbod voor ouderen,

waarin innovatieve concepten een plek krijgen. Specifieke aandacht hebben we hierbij voor de toename van inwoners met dementie, de druk op mantelzorgers en op vrijwilligers en de situatie op de woningmarkt. We stimuleren en ondersteunen nieuwe woon-zorg-initiatieven (woonzorgvisie).

Passend wonen

Kwetsbare inwoners willen we zoveel mogelijk, waar dat kan, huisvesten in de wijk. Het gaat hier bijvoorbeeld om inwoners die dakloos zijn en/of psychiatrische problematiek hebben. Het blijft een uitdaging om voldoende financieel toegankelijke woningen te realiseren voor adequate uitstroom uit de maatschappelijke opvang en beschermd wonen, de jeugdzorg en voor de opvang van slachtoffers van huiselijk geweld. Om verantwoorde instroom in de wijk te realiseren, maken we afspraken met de woningcorporaties en zorgaanbieders. Ook werken we aan doorontwikkeling van het Transferpunt (verbreding van doelgroepen). We ontwikkelen met de woningcorporaties en zorgaanbieders nieuwe initiatieven voor inwoners die niet passen in het reguliere aanbod van (woon)voorzieningen.

We hebben te maken met clustering en cumulatie van problematieken in wijken met veel sociale woningbouw. Wijken met kwetsbare inwoners en internationale werknemers. Met onze maatschappelijke partners en woningcorporaties werken we aan de leefbaarheid in deze wijken door te investeren in meer samenhang en verbinding (sociale cohesie) en het scheppen van randvoorwaarden. Ook hier is een sterke sociale basis het fundament.

Jeugdhulp

In 2023 geven we verder uitvoering aan het lokaal beleidskader jeugd (bijlage jeugd bij Fier op Venlo) en het Regionaal beleidsplan Jeugd 2022. We willen de transformatie in het jeugddomein verder vormgeven op basis van de volgende visiepunten:

1. We richten ons op alle jeugd waarbij de focus ligt op positieve gezondheid. In 2023 wordt via het regionaal budget geïnvesteerd in initiatieven voor preventie, vroeg signalering en een sterke omgeving.
2. Passende en tijdige hulp en bescherming voor kinderen en gezinnen die dat nodig hebben. We zetten in 2023 in op ambulantisering van behandeling met verblijf, normaliseren van de jeugd-GGZ en de doorontwikkeling van de kinderbeschermingsketen.
3. We zijn een lerende jeugdhulpregio. In 2023 gaan we periodiek in gesprek met (vertegenwoordigers van) jeugdigen, ouders en jeugdprofessionals.

Om problemen vroegtijdig te signaleren en tijdig passende ondersteuning in te zetten, is het nodig dat de sociale basis, het sociaal wijkteam, het onderwijs, jeugdgezondheidszorg en de kinderopvang met elkaar in verbinding staan. In 2022 wordt met het onderwijs gewerkt aan een gezamenlijke uitvoeringsagenda die vanaf 2023 wordt uitgevoerd. Omdat opgroeien in een veilige omgeving voor kinderen een basisvoorwaarde is voor een adequate ontwikkeling, willen we de jeugdbescherming beter laten aansluiten bij de leefwereld van jeugdigen. We kijken hierbij naar verbeteringen in de samenwerking tussen partijen in het gedwongen kader. Hiervoor moeten we samen met andere gemeenten in Limburg vernieuw(en)de werkafspraken maken. Daarnaast gaan we aan de slag met het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

Inwoners met complexe problematiek

De Noord- en Midden-Limburgse gemeenten zijn samen verantwoordelijk voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang op basis van de regionale visie 'Meedoen en Wonen, inwoners met complexe problematiek' met twee pijlers: meedoen en erbij horen en wonen en thuis in de wijk.

We zetten met de aanbieders nadrukkelijk in op het zoveel als mogelijk kleinschalig opvangen en huisvesten van de doelgroep in de wijken én een betere spreiding over de regio. Inwoners met complexe problemen kunnen in principe het beste geholpen worden in hun eigen vertrouwde omgeving maar dit vraagt ook iets van de inwoners van onze wijken.

Het realiseren van een passende opvanglocatie voor de doelgroep van maatschappelijke opvang die (nog) niet samen in een woning aan een traject kan werken in combinatie met een structurele locatie voor de winteropvang vraagt nadrukkelijk aandacht.

Integrale aanpak door de toegang

De integrale aanpak van ondersteuningsvragen door onze toegang wordt geborgd. We werken daarbij vanuit de uitgangspunten van Fier op Venlo en hebben oog voor de menselijke maat. We voeren regelmatig overleg met lokale ketenpartners en borgen de ervaringen die wij met hun opdoen in onze manier van werken zodat de ondersteuning aan inwoners passend en waar mogelijk duurzaam is. Daarnaast zetten we in op de verdere coördinatie van hulpverlening voor inwoners met meervoudige en/of complexe problematiek onder ander door de inzet van ketenregie. Ook bekijken we vanuit de menselijke maat en de complexe vraagstukken of een methodische aanpak als bijvoorbeeld de doorbraakmethode daarbij kan helpen.

Internationale werknemers en vluchtelingen

We hebben aandacht voor de toenemende maatschappelijke uitdagingen (huisvesting, overlast en integratie) die de groei van het aantal internationale werknemers met zich meebrengt. We vergroten met de inzet van stichting Barka de zelfredzaamheid van hen die dreigen vast te lopen door uitval uit het arbeidsproces en daarmee vaak gepaard gaande dakloosheid.

Ook zullen we alle voorbereidingen treffen om de vluchtelingen uit Oekraïne adequaat op te vangen en alle noodzakelijke hulp en ondersteuning te bieden zolang zij in onze samenleving verblijven.

Programma 2 Leefbaar Venlo

Algemeen

Het programma Leefbaar Venlo is een breed geformuleerd programma waarin een variëteit aan producten, diensten en projecten is ondergebracht die de leefwereld van inwoners direct raken. Omgevingsvisie, bouwinitiatieven en projecten, openbare ruimte, bereikbaarheid, wijkgericht werken, openbare orde en veiligheid, vergunningverlening, handhaving en gemeentelijke dienstverlening komen hier bij elkaar. Dit vraagt om een integrale aanpak binnen de gemeentelijke organisatie. Een hechte samenwerking met de woningcorporaties, de veiligheidsregio, politie, het waterschap en andere partners is daarbij onmisbaar. Het belangrijkste aangrijpingspunt voor dit programma is 'een **betrouwbare overheid** zijn'; Bereikbaar, transparant, doen wat je zegt en zeggen wat je doet.

Daarnaast blijven wij de verbinding zoeken met andere raadsprogramma's, met regionale initiatieven zoals de Regiovisie en de Regionale Investeringsagenda en onderzoeken we de mogelijkheden hoe we gebruik kunnen maken van de verschillende (stimulerings)regelingen op rijksniveau. Daarmee willen wij een maximale efficiency realiseren bij de inzet van de beschikbare middelen door middelen te bundelen of te zoeken naar vormen van cofinanciering.

Het programma leefbaar Venlo kent de volgende vijf programmalijnen.

Programmalijn Dienstverlening

Heeft als doelstelling het op een **betrouwbare** en **klantgerichte** wijze leveren van gemeentelijke diensten en producten.

Inwoners verwachten veel van de gemeente, maar ook andersom! Zo is het belangrijk dat inwoners zelf **initiatief** nemen, collectiviteit organiseren en **draagvlak** verwerven. Het is belangrijk dat inwoners zich verantwoordelijk voelen voor hun eigen leefomgeving en problemen die zich voordoen in hun dorp, wijk of buurt gezamenlijk weten op te lossen. Kortom **burgerbetrokkenheid**. Daar is de gemeente niet altijd bij nodig. Er wordt beleid opgesteld waarin helder visies, verwachtingen en doelstellingen omtrent burgerbetrokkenheid zijn verwoord, zodat duidelijk is wat van inwoners verwacht wordt en wat zij van de gemeente kunnen verwachten.

De gemeentelijke dienstverlening gaat met z'n tijd mee. De organisatie richt zich niet langer op het managen van verschillende traditionele (balie, telefoon, post) en nieuwere (online) kanalen (mail, chat, app) afzonderlijk, maar verschuift het accent naar het samenspel van alle kanalen **omnichannel**. Door deze kanalen bij elkaar te brengen, slimmer in te richten en goed op elkaar af te stemmen, worden betere, naadloze, inclusieve klantinteracties gerealiseerd. Een aanpak die voorziet in gemak, persoonlijke benadering en vertrouwen in de dienstverlening, en waar gestuurd wordt op **customer effort score**.

Uitgangspunten van dienstverlening

Als gemeente beseffen we dat het onze kerntaak is een goede dienstverlener te zijn voor onze inwoners, ondernemers en instellingen. We hanteren daarvoor de volgende uitgangspunten:

1. Iedereen vindt zijn weg bij de gemeente Venlo; niemand wordt of voelt zich buitengesloten;
2. Dienstverlening verloopt snel en eenvoudig, ongeacht product of kanaal;
3. De organisatie is in staat actief te sturen op de kwaliteit van dienstverlening.

Inclusieve en naadloze dienstverlening

We gaan in 2023 door met de geleidelijke transformatie van multichannel naar **omnichannel**. Hiermee bereiken we dat dienstverlening door gebruikers vaker als **naadloos** wordt ervaren, ongeacht het door de burger gekozen interactiekanaal. De gemeente opereert daarbij als één geheel, integrale dienstverlening dus. Hier past bij dat we aandacht hebben voor de **inclusiviteit** van onze dienstverlening: we nemen drempels zoveel mogelijk weg en werpen geen nieuwe op. Dat kan bijvoorbeeld gaan over de toegankelijkheid van gebouwen, van informatie of van websites. Maar ook over het gebruik van heldere taal of het aanbieden van alternatieven voor mensen die minder digitaalvaardig zijn. Onderdeel hiervan kan zijn dat we nieuwe dienstverleningskanalen in gebruik nemen of andere juist overslaan of zelfs afstoten. Een toename van kanalen kan namelijk ook leiden tot versnippering en meer complexiteit. Meer is niet altijd beter.

Informatiegestuurde dienstverlening

Om effectief te kunnen sturen op de kwaliteit van dienstverlening, monitoren we objectieve data: wachttijden, afhandeltijden en aantallen interacties die in één keer goed gaan (of juist niet). Maar wat goede dienstverlening mag heten, wordt voor een belangrijk deel bepaald door de afnemers van die diensten. We maken daarom ook steeds meer gebruik van klantfeedback in allerlei vormen, van onderzoek naar klanttevredenheid tot het lerend effect van klachten. Waar mogelijk betrekken we doelgroepen vooraf bij de inrichting, bijvoorbeeld door het uitvoeren van een klantreisonderzoek.

Online dienstverlening en informatievoorziening

Op gemeentelijke dienstverlening is veel verschillende wet- en regelgeving van toepassing. Voor het gebruik van online platformen maakt de wetgever momenteel een stevige inhaalslag. Voorbeelden zijn de Wet digitale overheid, het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid, de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer, de (Europese verordening) Single Digital Gateway en de Wet open overheid. Het vraagt veel organisatorisch vermogen om veranderingen vorm te geven waarbij **openheid**, **toegankelijkheid**, **veiligheid** en **gebruiksgemak** voor onze inwoners alle tegelijk zo goed mogelijk worden gediend. Ons Gemeentearchief zet ter verbetering van de publieke dienstverlening volop in op digitalisering van de archieven en collecties.

Publiekshal

De huidige inrichting van onze publiekshal brengt enkele beperkingen met zich mee. Dat heeft gevolgen voor bijvoorbeeld de ontvangstmogelijkheden en looproutes, en daarmee de kwaliteit van de dienstverlening zoals ze wordt ervaren door zowel de burger als medewerker. Daarnaast speelt er ook een capaciteitsvraagstuk; voldoende balies voor specialiste en reguliere producten en diensten. De rekenmodellen laten een forse toename zien in het aantal aan te vragen en te verstekken reisdocumenten vanaf 2024 t/m 2028. Tot slot is het van belang een veilige werkomgeving te creëren. We gaan daarom onderzoeken hoe we de inrichting moderner, functioneler, veiliger en toekomstbestendiger kunnen vormgeven.

Registratie Niet-Ingezetenen (RNI)

Venlo neemt niet alleen haar lokale en gemeentelijke taken serieus, maar ook onze rol bij landelijk georganiseerde dienstverlening. Eén van die taken is het registreren van internationale werknemers die een korte periode in Nederland komen werken. Van de 19 RNI loketten in Nederland is Venlo de afgelopen jaren uitgegroeid tot één van de grootste en meest ervaren dienstverleners op dit terrein. Het Rijk heeft ons daarom gevraagd de mogelijkheden te onderzoeken om onze capaciteit verder uit te breiden. Binnen de huidige mogelijkheden van onze publiekshal is uitbreiding niet meer mogelijk, we gaan daarom samen met het Rijk onderzoeken of verplaatsing c.q. vergroting van het RNI loket vanaf 2023 decentraal op een andere locatie kan worden georganiseerd.

Wijkgericht werken

Elke wijk is anders. De samenstelling, de ligging, het voorzieningenniveau en de fysieke inrichting beïnvloeden het leefbaarheids- en veiligheidsniveau in hoge mate. We blijven onze inzet verdelen over alle Venlose wijken en schenken relatief meer aandacht aan de wijken die dit nodig hebben (en dus minder aan de wijken die minder aandacht nodig hebben). Deze aandacht manifesteert zich concreet in het werken met [buurtinitiatieven](#) en -budgetten, [kwaliteitsteams](#) en [burgerbegroting](#); maar ook andere methoden, zoals ontwikkelend beheer, om onze inwoners beter te betrekken bij de vraagstukken die er in hun woonomgeving spelen.

Op die manier worden gemeente, bewoners, ondernemers en maatschappelijk instellingen steeds meer [coproducten](#) van leefbaarheid en veiligheid. De [participatieve democratie](#) krijgt steeds duidelijker vorm. Als een waardevolle aanvulling op de bestaande representatieve democratie. En als een middel om vorm en inhoud te geven aan [eigen verantwoordelijkheid](#), [eigenaarschap](#) en [identiteit](#) op het schaalniveau van buurten en wijken; dicht bij de burger zelf. Dat betekent ook dat we vanaf 2024 op een andere manier omgaan met de bekostiging van buurt- en wijkraden.

Programmalijs Openbare orde en veiligheid

Heeft als doelstelling dat burgers, bezoekers en bedrijven zich [veilig voelen](#) en [veilig zijn](#) in Venlo.

Beleidskader

Openbare orde en Veiligheid is bij uitstek een thema dat integraal bekeken moet worden. Immers, de acties en maatregelen die Venlo veiliger maken worden geïnitieerd vanuit verschillende programma's

en disciplines, zoals wonen, onderwijs, jeugd, vergunningverlening, vastgoed, werk en inkomen, et cetera. Naast een versterkte **integraliteit** is ook een versterking van onze gemeentelijke **informatiepositie** aan de orde. Enerzijds om onze bestuurlijke maatregelen gericht in te zetten, niet alleen op basis van meldingen en signalen, maar ook op basis van onze gemeentelijke data. Anderzijds om te voorkomen dat we als gemeente -vanwege een gebrek aan informatie- onbewust een faciliterende rol gaan spelen in criminele processen. Een en ander zal expliciet tot uitdrukking komen in het nieuwe **integrale veiligheidsbeleid (IVB)** voor de periode **2023-2027**.

Afgezien daarvan zullen de huidige geprioriteerde thema's:

- **Adres gerelateerde problematiek** (bijv. Woonoverlast),
- **Zorg & veiligheid** (Jeugd/ Middelengebruik en Personen met verward gedrag) en
- **Ondermijnende criminaliteit** (Drugs, Mensenhandel, Vastgoedmisbruik)

een intensief beroep blijven doen op onze beleidsontwikkeling en uitvoeringscapaciteit. Dit geldt tevens en in toenemende mate voor de weerbaarheid van bestuur en wijken en de aan internationale werknemers gerelateerde overlast en criminaliteit. Vanuit de pijler Leefbaarheid dragen we bij aan het (meerjarige) programma gelijke kansen door duurzame samenwerking.

Steeds belangrijker wordt de verbinding tussen veilig zijn en veilig voelen. Er is sprake van een toenemende polarisatie in de samenleving, dat zich nog verder versterkt door het gebruik van social media. Dit vraagt ook op het gebied van openbare orde en veiligheid een andere aanpak. Een grotere snelheid van handelen is cruciaal, een goede **omgevingsdialoog en burgerbetrokkenheid** zijn onmisbaar.

Informatie gestuurd handelen is een must. Om meerdere redenen. Steeds meer spelen achterliggende netwerken en ondermijnende criminaliteit een rol in veiligheid en veiligheidsbeleving. Dit maakt intergemeentelijke informatiedeling, integrale samenwerking in de regio en met andere (nationale) overheidsdiensten noodzakelijk. Ook vereisen stedelijke groei en computergestuurde technieken een andere aanpak van toezicht op bijvoorbeeld mainports en logistieke centra.

Het **corona-virus** heeft impact op handhaving en toezicht. Dit vraagt een andere kijk op grootschaligheid van bijvoorbeeld evenementen. Maar ook op het prioriteren van handhaving gericht op het naleven van ventilatie- en luchtzuiveringsvoorschriften en de daarbij behorende toezichtprotocollen.

Hoogwaterveiligheid

De Maas is in vele opzichten belangrijk en beeldbepalend voor Venlo en de regio. De ruimtelijke kwaliteit van het unieke terrassenlandschap en de cultuurhistorische waarden van de **Maasvallei** bieden kansen om een ruimtelijke én economische meerwaarde te creëren op het gebied van **wonen**, **werken**, en **recreëren**. De zomer van 2021 heeft echter ook geleerd dat effecten van klimaatverandering juist dóór het specifieke karakter van de Maas als valleirivier, grote gevolgen hebben in Limburg. Bij hevige en langdurige regenval leidt dit tot hoogwater en veiligheidsrisico's

voor het leven in de Maasvallei. [Hoogwaterbescherming](#) en [gebiedsontwikkeling](#) gaan daarom hand in hand, met het landschap als basis. Dit vereist een sterke eenduidige visie en uitvoeringsorganisatie, samenwerking tussen overheidsorganisaties en versnelling van waterkerende, en rivierverruimende maatregelen en daarmee samenhangende gebiedsontwikkeling. En bovenal het gesprek aangaan met buurten en wijken, hun wensen kennen en hun kunde gebruiken binnen een versterkte en eendrachtige uitvoeringsorganisatie.

Aanpak van ondermijnende criminaliteit in de gehele regio

De aard, de omvang en de verwevenheid van ondermijnende criminaliteit (drugs, witwassen, mensenhandel) met legale sectoren vormen een serieus en weerbarstig probleem. [Ondermijnende criminaliteit](#) houdt zich niet aan (gemeente)grenzen en is derhalve opgenomen als één van de vijf thema's in de Regiodeal Noord-Limburg. Samen met de zeven andere Noord-Limburgse gemeenten, de politie, het openbaar ministerie en de provincie gaan we onze regio veiliger maken door middel van innovatieve controlemethoden, data driven aanpakken, inzet vanuit een regionaal interventieteam en het verhogen van het bewustzijn van inwoners.

In 2016 beoordeelden onze inwoners (CBS/Veiligheidsmonitor) de veiligheid in Venlo gemiddeld met rapportcijfer 6,9. In 2019 stelden we ons ten doel om het gemiddelde rapportcijfer verhoogd te hebben naar een 7,2. De meest recente meting van de Veiligheidsmonitor (meting eind 2021, publicatie begin 2022) laat zien dat dit doel (7.2) behaald is. M.a.w. Venlonaren voelen zich nu significant veiliger dan zes jaar geleden.

Programmalijn Wonen

Heeft als dat doelstelling dat een [aantrekkelijk](#), passend en [toekomstbestendig](#) woningaanbod wordt gerealiseerd.

Woningbouwprogramma Venlo

De huidige uitdagingen op de overspannen woningmarkt zijn fors. [Kwantiteit](#), [kwaliteit](#) en [variatie](#) van het woningaanbod moeten omhoog en de noodzaak ontstaat om de discussie over de eerder vastgestelde ruimtelijke contouren op te rekken om de doelstellingen te halen.

Daarbovenop is de woningvoorraad [verouderd](#) en te [eenzijdig](#). Niet altijd en steeds minder vaak, is een passende woning [beschikbaar en bereikbaar](#) voor iedereen. En [toekomstbestendig wonen](#) vraagt om verduurzaming, energietransformatie en circulariteit van bestaande en nieuwe woningen. Verschillende levensfasen van bewoners vereisen specifieke [\(zorg\)voorzieningen](#) om wonen aangenaam te houden. Om de voorraad bereikbaar te houden voor onze inwoners is een gericht beleid op het tegengaan van speculatie (buy to let) noodzaak. Deze uitgangspunten zijn in 2021 vastgelegd in de nieuwe Woonvisie. We gaan samen met de woningcorporaties en de huurdersbelangenvereniging aan de slag om te komen tot [meerjarige prestatieafspraken](#) met als doel om samen slagvaardiger aan de opgaven te werken.

Doelgroepen

Er is nog volop beweging in de markt, er wordt veel gebouwd in Venlo. Toch is versnelling van de woningbouwopgave noodzakelijk om die beweging erin te houden. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de inzet van instrumenten van het grondbedrijf en het in de markt zetten van gemeentelijk vastgoed en gronden. Hierdoor ontstaan kansen om bovenstaande doelstellingen te realiseren én de [ruimtelijke kwaliteit](#) van de stad te verbeteren en het economische vestigingsklimaat daarmee te versterken. Er is behoefte aan een groei en een grotere differentiatie van het aantal woningen, ook in nieuwe moderne woon- en woon/zorgconcepten. [Starters](#), [eenpersoonshuishoudens](#), [kenniswerkers](#) moeten hun plek binnen de Venlose woningmarkt kunnen vinden. Een bijzondere opgave is het realiseren van [structurele](#) hoogwaardige [woonvormen](#) voor [tijdelijke doelgroepen](#) zoals studenten, internationale werknemers, statushouders, en in de huidige geopolitieke situatie de huisvesting van vluchtelingen uit Oekraïne. Maar ook realiseren voor doelgroepen waar de markt niet zo snel voor oplossingen zorgt blijft van belang.

Nieuwe en bestaande voorraad

Bij het realiseren van [nieuwe woongebieden](#) zoeken we aansluiting bij het bestaand stedelijk gebied, en kiezen we voor herbestemming en herontwikkeling. We kunnen zo andere opgaven verbinden aan woningbouw. Waar nodig kijken we buiten de stedelijke contour. Naast het realiseren van nieuwe aantrekkelijke woonmilieus is het van belang de [bestaande woningvoorraad](#) goed te blijven benutten, dat kan bijvoorbeeld door het bevorderen van doorstroming. De inzet van de verhuisvouchers kan hier een bijdrage in leveren, maar daarnaast moet gezocht worden naar andere manieren om mensen te ontzorgen. Dit om de stap naar een andere, beter passende woning te vergemakkelijken voor onze inwoners die hier behoefte aan hebben.

Woonlasten

De gemeentelijke woonlasten is het bedrag dat een huishouden betaalt aan de onroerend-zaakbelasting (OZB), rioolheffing en afvalstoffenheffing. Uitgangspunt is dat de woonlasten als totaal voor onze inwoners de komende jaren gelijk blijven, en passen binnen de context op Limburgse schaal. Voor wat betreft de afvalstoffenheffing en rioolheffing is 100% kostendekkendheid het uitgangspunt. Beide heffingen zullen in de komende tijd verder gaan stijgen. Hiervoor zijn meerdere oorzaken. Er zijn extra investeringen nodig om afval beter te kunnen scheiden. Delen van de afvalinzameling- en verwerking moeten opnieuw aanbesteed worden, waardoor de kosten stijgen. Verder hebben we te maken met teruglopende inkomsten doordat ingezameld papier en plastic minder opbrengt dan voorheen. Ook de rioolrechten stijgen geleidelijk ten gevolge van bijvoorbeeld extra maatregelen voor klimaatadaptatie en wateroverlast. Dit is voor de komende 10 jaar reeds verwerkt in het gemeentelijk rioleringsplan. De effecten hiervan zullen dan ook voelbaar zijn binnen het totaal van de woonlasten. Om de woonlasten als totaal niet te laten toenemen, zal de OZB daarom dalen, en waar dat onvoldoende doelmatig blijkt worden toenemende kosten incidenteel opgevangen.

Venlo woonstad

De waardering van Venlo als woonstad (stadspeiling) is al jaren nagenoeg gelijk (rapportcijfer 7) en het streven is om ook in 2023 dit niveau te behouden. De realisatie van de gewenste woningaantallen en kwaliteit wordt vastgelegd in een dynamische woonmonitor.

Programmalijn Omgeving

Heeft als doelstelling dat een kwalitatieve en [toekomstbestendige leefomgeving](#) wordt gerealiseerd.

Ruimtelijke kwaliteit & leefbaarheid

Versterking van de [ruimtelijke kwaliteit](#) blijft een sleutelbegrip. Identiteit, oriëntatie, leef kwaliteit en vestigingsklimaat hangen hiermee samen. De groei van de stad en het aantal woningen naar een 100.000+ niveau vraagt om een (her)oriëntatie op de [ruimtelijke structuur](#), waarbij zowel een verdere kwalitatief hoogwaardige verstedelijking van het binnenstedelijk gebied – [meer stad](#) – als het versterken van natuurwaarden in het buitengebied – [meer land](#) – als het ruimtelijk invullen van nieuwe [energiebronnen en klimaatopgave](#) gelijkwaardige aandacht moeten krijgen. Als een drager van lokale en regionale identiteit vormt behoud, benutting en versterking van [erfgoed](#) een cruciale factor hierin. Dit alles komt tot uitdrukking in de nieuwe [omgevingsvisie](#) en het [omgevingsplan](#).

Een van de prioritaire gebieden in de stad is de wijk [Vastenavondkamp](#). Hiervoor is een integrale gebiedsvisie vastgesteld, waarin fysieke, economische en sociale maatregelen samenkomen. De focus ligt op versterking van het winkelcentrum, de openbare ruimte en de sociale woningvoorraad. Een blik in de [verdere toekomst](#) maakt duidelijk dat een ingrijpendere herstructurering noodzakelijk is om de gewenste [woningdifferentiatie](#) te realiseren. Niet alleen huurwoningen zijn belangrijk, maar ook het creëren van kansen voor marktpartijen die willen [investeren in koopwoningen](#). Waarmee nieuwe groepen inwoners naar de wijk getrokken worden.

Beheer openbare ruimte

In de Integrale Visie op de Openbare Ruimte is vastgelegd dat de openbare ruimte steeds meer ook het directe leefgebied is van inwoners, bezoekers en gebruikers van de stad. Daar hoort bij dat planmatig beheer & onderhoud en vervangingsinvesteringen gekoppeld worden aan andere beleidsdoelstellingen zoals klimaatadaptatie, energietransitie, vergroening, gezondheid, inclusiviteit maar ook aan specifieke gebiedsontwikkelingen (werk met werk maken) en burgerbetrokkenheid. Daardoor wordt een integraler niveau van werken bereikt, dat kosteneffectiever en vriendelijker is voor inwoners: [ontwikkelen beheer](#).

Vanuit de samenleving ontstaan initiatieven voor het vergroten van de [leefbaarheid](#) die ook in belangrijke mate betrekking hebben op de openbare ruimte. Voorbeelden hiervan zijn de Roermondseweg in Tegelen en de Klingerbergsingel in Blerick. Deze bewonersinitiatieven zijn breed gedragen en worden gecombineerd met andere beleidsdoelstellingen. Ze vormen een mooie kans om de inwoners meer aan zet te laten komen.

In 2021 is het beheerplan Groen en Water vastgesteld, en is gestart met het uitvoeren van uitgesteld onderhoud: De basis op orde. Inmiddels is het beheer en onderhoud van groen en water financieel verankerd in de begroting van 2022. Dat geldt niet voor de noodzakelijke investeringen voor groot onderhoud en renovaties van het groen, die nodig zijn om [de basis op orde te houden](#). Vanaf 2023 zijn IVOR, IBOR en alle beheersplannen actueel en financieel inzichtelijk. Vervanging van zieke of dode bomen en beplanting maakt ook onderdeel uit van het beheerplan en zorgt ook voor doelmatig en efficiënt beheer. Vanaf dat moment wordt structureel invulling gegeven aan het gewenste [ruimtelijke kwaliteitsniveau](#) in de stad en de opgaven op het gebied van [klimaatadaptatie](#) en [leefbaarheid](#)

Van afval naar grondstof

De gemeente levert een belangrijke bijdrage aan een circulaire economie. Doel hierbij is om het ontstaan van afval zoveel mogelijk te voorkomen, geproduceerd afval maximaal te scheiden en recylen, en grondstofketens te sluiten. [Van afval naar grondstof](#). De noodzaak hiervoor is tweeledig, en wordt zowel vanuit economisch als vanuit ecologisch oogpunt ingegeven. De kosten voor inzameling en verwerking van afvalstoffen nemen (wereldwijd) toe en de opbrengsten nemen (wereldwijd) af. Deze kosten dragen, samen met de rioolheffing en onroerendzaakbelasting, rechtstreeks bij aan de [woonlasten](#) van inwoners. Van afval naar grondstof moet helpen deze kosten te beheersen, en de stijging van de woonlasten te beperken.

Omgevingswet & Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

In 2023 wordt naar verwachting de [Omgevingswet](#) (eindelijk) ingevoerd. De Omgevingswet staat voor een goed evenwicht tussen het benutten en beschermen van onze leefomgeving. Daarnaast beoogt de wet ook een nieuwe manier van (samen)werken: [integraal](#), [gebiedsgericht](#) en [participatief](#). Een ingrijpende verandering, waar in Venlo al lange tijd aan wordt gewerkt. De vervanging van het huidige wettelijk instrumentarium, waaronder de structuurvisie en het bestemmingsplan, maakt deel uit van deze opgave. Ook vraagt de Omgevingswet om "[meer ruimte voor initiatieven](#)" (lokaal maatwerk) en snellere en betere besluitvorming bij vergunningverlening. Er verandert dus veel in het vergunningentraject: niet alleen in de formele afwikkeling, maar ook de begeleiding/uitwerking van nieuwe initiatieven. De [Wet kwaliteitsborging voor het bouwen](#) (Wkb) treedt samen met de Omgevingswet in werking. De Wkb moet zorgen voor een betere bouwkwaliteit tegen lagere kosten waarbij bouwers en initiatiefnemers meer eigen verantwoordelijkheid krijgen. Deze wijzigingen kunnen vanaf 2024 (negatieve) financiële effecten hebben op de inkomsten uit (bouw)leges.

Beheer en onderhoud gemeentelijk vastgoed (gebouwen)

Venlo bruist, de stad is het visitekaartje en een positieve beleving en adequaat voorzieningenniveau zijn hierin essentieel. Het [gemeentelijk vastgoed](#) speelt hierin een grote rol. Ons vastgoed is immers dienstbaar aan onze inwoners die gebruik maken van sportvoorzieningen, maatschappelijke accommodaties en cultuurgebouwen als ook aan onszelf (ambtelijke huisvesting). Dit merken we in

toenemende mate in de dynamiek, de benodigde middelen, maar ook in de complexiteit die hiermee gepaard gaat.

Ontwikkelingen en vraagstukken zoals verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed en keuzes in omvang en kwaliteit van het voorzieningenniveau vragen om efficiënt en verantwoord vastgoedbeheer. Het belang van actuele vastgoeddata is evident zodat goede sturing op de (omvang van de) vastgoedportefeuille en -daaropvolgend- effectief beheer en onderhoud plaatsvindt. Deze ontwikkeling is in 2022 in gang gezet en zal ook in 2023 e.v. de agenda bepalen.

Portefeuillemanagement, het sturen op de vastgoedportefeuille, is essentieel: het stelt ons in staat om gronden en gebouwen effectief dienstbaar te maken aan onze gemeentelijke beleidsdoelen en te sturen op maatschappelijk rendement. Het stelt ons bovendien in staat om te sturen op de toekomstbestendigheid (en waardevastheid) van de vastgoed-voorraad, waardoor we bewuste en verantwoorde keuzes maken gerelateerd aan de actuele ontwikkelingen en daarmee gemoeide investeringen. Gestart is met een portefeuille-analyse om te komen tot een **kernportefeuille**. Deze kernportefeuille vormt het vertrekpunt voor het vaststellen van de benodigde onderhoudsbudgetten, zodat omvang en de investeringen (o.a. in het kader van verduurzaming) in beeld wordt gebracht. Dit wordt vastgelegd in een nieuw onderhoud **beheerplan 2023-2031**, met daarin nieuwe meerjaren onderhoudsplannen (MJOP's). Deze laatste worden de komende jaren doorontwikkeld naar **duurzame** meerjaren onderhoudsplannen (DMJOP's). Het nieuwe beheerplan 2023-2031 wordt in 2022 aan de raad voorgelegd en financieel vertaald in de Begroting 2023.

Programmalijn Bereikbaarheid

Heeft als doelstelling dat een **verkeersveilige** en **bereikbare** leefomgeving wordt gerealiseerd.

Beleidskader

De omvang en aard van stedelijke mobiliteit is in een snel tempo aan het veranderen. Verdergaande verstedelijking, de digitalisering van de maatschappij, nieuwe vervoerwijzen en vervoerdiensten hebben invloed op de bereikbaarheid van Venlo. **Trendspatial** geeft op regionaal en lokaal niveau de richting. Maar vereist aanvullend een meer concrete vertaling voor de middellange termijn. Op basis van de potentiële en de geplande ruimtelijke ontwikkelingen geeft het antwoord op welk **niveau van bereikbaarheid** gewenst is: voor de voetganger, de (elektrische) fiets en verwante (nieuwe) vervoermiddelen, de auto en het openbaar vervoer. Hieruit volgen dan de benodigde voorzieningen voor de afwikkeling van het verkeer, met de bijbehorende infrastructuur en (technologische) inrichting.

Verkeersveiligheid

Vanuit het Rijk is het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) uitgerold om olopende ongevalscijfers een halt toe te roepen. Ook in Venlo zien we de ongeval cijfers (met name onder fietsers) helaas weer oplopen, daar waar we jaren op een dalende trend zaten. Het Rijk stuurt hierbij

op een [risico gestuurde aanpak](#) (investeren daar waar de risico's het grootste zijn). Ook in Venlo hanteren we deze risico gestuurde veiligheidsaanpak. De output van de risicoanalyse en de input van de betrokken partners levert een [uitvoeringsprogramma](#) op met projecten en maatregelen ter verbetering van de verkeersveiligheid. Parallel hieraan wordt bekeken op welke locaties de [combinatie met beheer en onderhoud](#) (ontwikkeld beheer) is te maken door de beleidsmatige opgave (op het gebied van verkeersveiligheid, fiets en parkeren) over de meerjaren onderhoudsplannen te leggen om zodoende te kunnen bepalen op welke locaties we opgaven kunnen combineren en "werk met werk" kunnen maken zodat de gemeentelijke middelen zo efficiënt mogelijk ingezet worden.

Het rapportcijfer voor verkeersveiligheid in de buurt (stadspeiling) is al jaren nagenoeg gelijk (6,2) en het streven is om dit niveau ook in 2023 minimaal te behouden. Daarnaast streven we ernaar om het ongevallencijfer zo laag mogelijk te houden, en voor dodelijke ongevallen 0.

Ambitiedocument Fiets

Uit het [Ambitiedocument Fiets](#), en bijbehorend uitvoeringsprogramma, komt naar voren dat er door de sterke toename van het (elektrisch) fietsverkeer nieuwe investeringen noodzakelijk zijn in de kwaliteit en kwantiteit van onze [fietsinfrastructuur en fietsparkeervoorzieningen](#) maar ook op het gebied van [gedragsbeïnvloeding en educatie](#). Deze investeringen dragen bij aan een [gezonder leefklimaat](#) en aan de [vitaliteit van onze inwoners](#), en hebben een positief effect op de bereikbaarheid, de luchtkwaliteit en de uitstoot van CO₂. De fiets vervult daarmee een sleutelrol in de ontwikkeling van Venlo naar een toekomstbestendige, gezonde en leefbare gemeente.

Ambitiedocument Parkeren

Vanaf 2023 start de uitvoering van het [Ambitiedocument Parkeren](#), en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Het [uitvoeringsprogramma](#) biedt een overzicht van voorgestelde maatregelen waarmee de vastgestelde [parkeerknelpunten](#) kunnen worden aangepakt binnen de kaders die in het Ambitiedocument zijn vastgesteld. De financiële ontwikkelingen die van invloed zijn op de [parkeerexploitatie](#) worden hierin meegenomen en meegewogen. Duidelijk is de groeiende noodzaak aan frequent parkeeronderzoek, een efficiëntere vorm van handhaving (borging kwaliteit parkeerbeleid) en duidelijke verankering van het uitgangspunt parkeren op eigen terrein bij ruimtelijke ontwikkelingen in de parkeerverordening. Ook voorzien we quickwins op het gebied van [parkeeraanpak in de kern Arcen](#).

De waardering van parkeren in de wijk (stadspeiling) is de laatste jaren licht gedaald. Niettemin wordt vastgehouden aan de ambitie om dit rapportcijfer te laten stijgen naar een 7,2. Het nieuwe parkeerbeleidsplan en het uitvoeringsprogramma moeten hier aan bijdragen.

Programma 3 Grenzeloos Venlo

Algemeen

Het programma Grenzeloos Venlo komt voort uit de geografische ligging en positie daarbinnen van Venlo. Het programma bestaat naast ondersteuning van het bestuurlijk relatiebeheer uit randvoorwaardelijke activiteiten ten dienste van opgaven binnen de andere programma's. Hierbij gaat het om profilering en samenwerking met strategische partners om daarmee de doelstellingen en ambities van de stad, dichterbij te brengen. Het programma is verdeeld in de onderdelen Regionale Samenwerking Noord-Limburg, Public Affairs en de programmaliijn 'Relatie Duitsland versterken'.

Regionale Samenwerking Noord-Limburg

Doel: het samenwerken met de acht Noord-Limburgse gemeenten t.b.v. het realiseren van de opgaven en ambities benoemd in de Regiovisie Noord-Limburg 2040 – de Gezondste Regio.

Venlo is gebaat bij een sterke regionale samenwerking. Veel regionale opgaven zijn voor de gemeenten in Noord-Limburg hetzelfde. Venlo heeft grotendeels hetzelfde profiel als de regio. We hebben een stedelijk centrum en landelijk gelegen dorpen. Tevens hebben we overlappende economische belangen (logistiek, agrofood, maakindustrie, toerisme en leisure) en sociaal gezien ook regionaal complementaire opgaven. Door regionaal samen te werken zijn we in staat om meer massa te maken en daardoor meer invloed uit te oefenen bij andere partijen zoals de provincie, het Rijk en Europa.

Naast de samenwerking op de schaal van Noord-Limburg zien we in praktijk dat er steeds meer samenwerking is op de schaal van Noord- en Midden-Limburg, denk hierbij aan thema's als veiligheid (veiligheidsregio), duurzaamheid (RES) etc.

Regionale strategische visie en uitvoeringsprogramma

De regionale strategische visie vormt de lange termijn ambitie voor de regio Noord-Limburg. Voor de uitvoering is een uitvoeringsprogramma opgesteld dat is opgebouwd uit zes programma's.

1. Gezond ondernemen: Ondernemen en Innoveren
2. Gezond zijn en gezond blijven: Vitaal en Gezond
3. Gezond leven: Toerisme en Leisure
4. Gezonde leefomgeving: Landelijk gebied
5. Gezond verbinden: Mobiliteit en Logistiek
6. Gezond leefklimaat: Energie en klimaat

De uitvoering van dit programma is mede afhankelijk van de door onze gemeenteraden beschikbaar te stellen middelen voor onze regionale ambities en de bijdragen die onze collega overheden en partners aan onze doelstellingen willen en kunnen leveren.

Investeringsagenda Noord-Limburg

Met de investeringsagenda hebben we als regiogemeenten de handen ineengeslagen om fors te investeren in de toekomstige onderlinge samenwerking, de samenwerking met partijen in de regio en met de provincie Limburg. De investeringsagenda is opgebouwd uit de zes strategische thema's en zeven icoonprojecten. De regio en de provincie hebben de ambitie uitgesproken de komende vier jaar in te zetten op een investeringsimpuls van € 40.000.000 (€ 20.000.000 regio en € 20.000.000 provincie Limburg). De inhoudelijke ambities uit de investeringsagenda zijn opgenomen in het regionale uitvoeringsprogramma. Regionaal geven we ruimte aan initiatieven die passen bij deze ambitie.

Ten behoeve van de regionale investeringsagenda voorzien we nog een vierde en mogelijk zelfs nog een vijfde ronde met projecten en investeringen, alvorens ook deze middelen geheel zijn ingezet. Dat betekent dat iedere regionaal opgebracht euro door provinciale middelen wordt verdubbeld. De daartoe bestemde reserve kent, na de reeds afgeronde drie rondes een stand van €622.000. Deze middelen zijn nog beschikbaar als cofinanciering voor mogelijk volgende projectrondes.

Regio Deal Noord-Limburg

Naast de investeringsagenda is een propositie, een bestuurlijk bod, opgesteld voor de rijksoverheid door de regio Noord-Limburg en de provincie Limburg om te komen tot een Regio Deal voor Noord-Limburg. Een Regio Deal is een partnerschap tussen Rijk en regio om brede maatschappelijke opgaven vanuit de regio op te pakken. Uitgangspunt voor een Regio Deal is evenredige cofinanciering vanuit de regio. De Regio Deals richten zich op brede welvaart. Binnen de regiodeal Noord-Limburg staan vijf thema's centraal

1. Future farming
2. Positieve gezondheid van mensen en vitale gemeenschappen
3. Het behouden en aantrekken van talent voor de regio
4. Een veilige en leefbare omgeving en de aanpak van criminaliteit
5. Grensoverschrijdende samenwerking

Op basis hiervan is een regionaal programma opgesteld met een financieel kader van € 17.500.000 aan Rijksmiddelen en een daaraan gekoppelde cofinanciering vanuit de regio van € 17.500.000. Met deze Rijksmiddelen geven wij gezamenlijk met de provincie en maatschappelijke partners een impuls aan de uitvoering van regionale ambities Noord-Limburg.

Inmiddels heeft de gemeenteraad drie rondes met projecten gevoteerd, de laatste in april 2022. Alle aan de Regio Deal gekoppelde Rijksmiddelen zijn inmiddels ingezet, inclusief de financiële bijdragen van de acht gemeenten en de provincie Limburg. Op 31 december 2023 loopt de regiodeal af. Inmiddels lopen er gesprekken met het Rijk om de termijn op te rekken naar 2025 zodat maximaal invulling gegeven kan worden aan de kansen en de realisatie van de Regiodeal.

Programmaliijn Public Affairs

Doel: belangenbehartiging op verschillende niveaus, waaronder beïnvloeding wet- en regelgeving, fondsenwerving en positieve beeldvorming over Venlo, om de programmadoelstellingen te verwezenlijken.

Door onze belangen te behartigen in diverse fora en bij verschillende stakeholders kunnen we wet- en regelgeving beïnvloeden, maar ook cofinanciering genereren voor projecten en ontwikkelingen die onze ambities verder helpen. Om de perceptie over onze gemeente positief te beïnvloeden delen we goede voorbeelden en werken we aan één verhaal voor Venlo.

Lobbyagenda

Onze public affairs of belangenbehartiging vindt plaats op verschillende niveaus: provinciaal, landelijk, Europees, en in Nordrhein-Westfalen en in afstemming met veel verschillende partners. We werken samen met partners aan **actuele thema's**, zoals hoogwaterveiligheid, brede welvaart, een circulaire economie, majeure infrastructuur en grensoverschrijdende samenwerking. Deze thema's zijn in 2022 bestuurlijk vastgelegd in een Limburgse lobbyagenda waarvan we de implementatie gezamenlijk ter hand nemen. Deze lobbyagenda ontwikkelt zich telkens en stemmen we af op de actualiteit en onze prioriteiten. Ook werken we in 2023 verder aan de uitvoering van de Venlose lobbyagenda. De public affairs- en lobbyactiviteiten richten zich op de thema's die aansluiten bij onze ambities, die kansrijk zijn en waarvoor we coalities kunnen aangaan met andere partijen. Ook zijn we voornemens bij te dragen aan de ontwikkeling van een regionale Public affairs agenda.

Citybranding

In 2023 gaan we ook meer werk maken van citybranding. Het vertrekpunt daarbij is dat Venlo de afgelopen jaren een grote maatschappelijke en economische ontwikkeling heeft doorgemaakt en inmiddels een stevige positie in de regio inneemt. Ons doel is te komen tot een breed gedragen visie over waar Venlo voor staat en waar niet alleen onze gemeente, maar vooral ook inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners zich in herkennen. Hun enthousiasme en ambassadeerschap zal ertoe leiden dat Venlo beter op de kaart komt te staan. En dat is goed voor de ontwikkeling van Venlo en vormt de basis voor public affairs.

Derde geldstromen

Momenteel inventariseren we de kansen die Europa biedt met de nuances "slim" en "groen" en leggen deze naast onze eigen ambities en doelstellingen. Dit heeft als doel om in 2023 nog gericht in te kunnen zetten op relevante kansen voor Venlo. In 2023 zetten we verdere stappen om de juiste kansen aan te jagen en een goede samenwerkingspartner te zijn voor onze nationale en internationale partners. De verankering van subsidies als financiële strategie blijft onze aandacht houden.

De [Europese agenda en het bijbehorende meerjarig financieel kader 2021-2027](#) is goedgekeurd en daarnaast is er ook een aanzienlijk herstellepakket ingezet, dat is gericht op Corona herstel. Voor 2023 wordt verkend in hoeverre hier gebruik van gemaakt kan worden. Tevens verwachten we te blijven inzetten op de mogelijkheden die de structuurfondsen bieden. De EFRO-middelen via Op Zuid en de potentie die Interreg Nederland-Duitsland ons biedt, om zo de samenwerking met Duitsland te intensiveren en kennis uit te wisselen. Het Interreg Vlaanderen-Nederland kan hierin ook kansen bieden. Het thematische-en inmiddels bekende fonds Connecting Europe Facilities (CEF) blijft ook weer in 2023 onverminderd interessant vanwege de infrastructurele en logistieke uitdagingen van Venlo.

Relatie Duitsland versterken

Doel: het onderhouden en benutten van de grensoverschrijdende relaties met andere overheden en strategische partners om programmadoelstellingen te verwezenlijken en goed nabuurschap te tonen.

Grensoverschrijdend netwerk

Een goede relatie met onze *Nachtbarn* is belangrijk. Een onderzoek van de Europese Commissie toont aan dat het benutten van de grensligging grensregio's zelfs 8% meer groei kan opleveren. Door de relatie met Duitse overheden en strategische partners te versterken kan meer en beter worden samengewerkt. Goede relaties zijn hiervoor essentieel.

De gemeente Venlo heeft de afgelopen twee raadsperiodes stevig geïnvesteerd in de relatie met [Duitse buurgemeenten](#). Een succesvolle samenwerking met de Duitse partners valt of staat met het onderhouden van het netwerk (politiek, bestuurlijk, ambtelijk en maatschappelijk en economisch relevante actoren). De relatie met [partnerstad Krefeld](#) ontwikkelt zich verder met een continuering van het uitwisselingsprogramma, bestuurlijke en politieke samenwerking en ondersteuning van externe partijen die grensoverschrijdend willen samenwerken. Daarnaast wordt contact gelegd met andere Duitse gemeenten. Het contact met deze gemeentes komt voort uit de prioriteiten waar we grensoverschrijdend op moeten en willen inzetten.

Om de grensoverschrijdende kennisuitwisseling op het gebied van onderwijs, cultuur en kunst stimuleren. Kultur muss man schnuppern oftewel cultuur moet je beleven en [cultuur werkt als katalysator](#) om vertrouwen te scheppen voor meer inhoudelijke samenwerking op andere terreinen.

Daarnaast draagt Venlo actief bij aan [landelijke grensoverschrijdende overleggen](#), zoals het grensgemeenten overleg en het G40 overleg. De Venlose bijdrage in de Euregio Rijn-Maas Noord uit zich door deelname in alle commissies van de Euregio deel waarbij Venlo de ontwikkeling aanjaagt met nieuwe inhoudelijke bijdragen en projectvoorstellen waarbij Venlo de opzet (en realisatie) van Interreg VI projecten ondersteunt.

Grensoverschrijdende economische actieagenda

Samen met Krefeld, Mönchengladbach, de Kreis Viersen Fontys Hogeschool, Hochschule Niederrhein, LIOF en de provincie Limburg wordt gewerkt aan de implementatie van de in 2022 ontwikkelde Euregionale economische actieagenda. Vier inhoudelijke thema's uit de economische actie agenda zijn uitgewerkt concrete acties en projecten en vormen de basis voor verdere grensoverschrijdende samenwerking. De vier inhoudelijke thema's zijn [Future Farming](#), [Future Transport](#), [Future Building](#) en [Future Production](#).

Programma 4 Welvarend Venlo

Algemeen

De [centrale doelstelling](#) van dit programma is van Venlo een stad te maken in een regio met een brede, duurzame en innovatieve economische basis, die excelleert op de cross-overs tussen een beperkt aantal economische terreinen en op het gebied van mobiliteit. Met als hoofddoel om in 2030 te zorgen voor een passend opleidingsniveau, voldoende werkgelegenheid, optimale economische ontwikkeling en adequate bereikbaarheid ter versterking van de brede welvaart in de regio Noord-Limburg.

Het programma als geheel, en alle drie de programmalijnen daarbinnen, hebben nadrukkelijk een [regionale component](#) en sluiten aan op de doelstellingen van de Regiovisie Noord-Limburg 2040 en de uitwerking van deze visie in de Regionale Investeringsagenda en Regiodeal. Vanuit het programma en de programmalijnen wordt een bijdrage geleverd aan vier van de zes regionale thema's in de Regionale Investeringsagenda en aan twee van de vijf thema's in de Regiodeal. Daarnaast wordt er vanuit de programmalijn mobiliteit een actieve bijdrage geleverd aan het Regionaal Mobiliteitsoverleg (RMO) en Trendsportal.

2023 zal vrijwel volledig in het teken staan van de uitvoering van beleid, plannen en acties. Waarbij de koers bepaald zal worden door de -in 2022 nog vast te stellen- [Economische visie 2030](#). Deze visie zal niet leiden tot een grote koerswijziging, maar wel tot bijsturing, meer focus, samenhang met andere raadsprogramma's en herijking en verbreding van het Economisch Uitvoeringsprogramma voor de komende jaren. Daarnaast zijn het Uitvoeringsprogramma 'Werken in Venlo', Meerjarenprogramma Venlo Studentenstad, Economisch Uitvoeringsprogramma, Toeristisch Recreatief ActieProgramma en Uitvoeringsagenda Havenvisie het meest relevant. Vanuit deze uitvoerings- en actieprogramma's wordt ingezet op continuïteit; we gaan afmaken waar we de afgelopen jaren aan begonnen zijn. We doen dat nadrukkelijk samen met onze strategische partners in de regio Noord-Limburg om zo de kansen maximaal te benutten; samenwerken, heldere en open communicatie vormen daarbij de belangrijkste sleutelwoorden.

Om de ambities en opgaven binnen het programma Welvarend en de drie programmalijnen te kunnen realiseren, is het van belang om de lokale en regionale economie de komende jaren nog beter te gaan [profilieren en positioneren](#). Public affairs en het branden en vermarkten van de stad (Citybranding) en regio worden ingezet met als doel het aantrekken van aanvullende bedrijvigheid, studenten, internationale werknemers, kenniswerkers, bezoekers, investeringen en derde geldstromen. De relatie met het programma Grenzeloos Venlo is evident.

Kennisinfrastructuur en arbeidsmarkt

Doel: Het versterken van de onderwijs- en kennisinfrastructuur voor stad en regio met een duidelijk profiel en goede onderzoeksfaciliteiten inclusief een goed functionerende arbeidsmarkt, waarbij de facilitering van de samenwerking tussen ondernemer, onderwijs en overheid van groot belang is.

'Werken in Venlo'

Vanwege krapte op de arbeidsmarkt ligt de focus in 2023 op het vergroten van de arbeidsparticipatie door de aansluiting tussen de beroepsbevolking en de regionale economie te verbeteren. Samen met het programma Gezond en actief en strategische partners wordt ingezet op het [benutten, ontwikkelen, behouden en aantrekken van talent](#). Kenniswerkers en internationale werknemers maken hier onderdeel van uit. Het economische belang van internationale werknemers is en blijft namelijk groot. Hierbij is aandacht voor de toenemende maatschappelijke uitdagingen (huisvesting, overlast en integratie) die de verwachte groei van het aantal [internationale werknemers](#) met zich meebrengt. In verbinding met de programma's Gezond en actief Venlo en Leefbaar Venlo wordt daarom ingezet op een [negen-sporen](#) aanpak waarbij voldoende, [kwalitatief passende huisvesting](#) nog steeds een prioritair aandachtspunt is. Naast huisvestings- oplossingen met een tijdelijk karakter dient ook nagedacht te gaan worden over de lange termijn. Het realiseren van structurele hoogwaardige woonvormen voor tijdelijke doelgroepen hoort hierbij. Dergelijke woonvormen bieden dan ook kansen om andere doelgroepen op langere termijn te huisvesten (zie tevens programma Leefbaar).

Venlo Studentenstad

Voor het boeien, binden en behouden van talent wordt tegelijkertijd ingezet op het versterken en uitbouwen van de kennisinfrastructuur en [Venlo Studentenstad](#). Overigens vraagt ook [studentenhuisvesting](#) de aandacht om daarmee de gewenste groei in aantallen studenten te kunnen realiseren.

Brightlands Campus Greenport Venlo

De [Brightlands Campus Greenport Venlo](#) is het kristallisatiepunt van de publiek-private samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en onderzoek. De samenwerking op de Brightlands Campus Greenport Venlo versterkt de innovatiekracht en het concurrentievermogen van het bedrijfsleven en maakt Venlo als centrumstad in de regio Noord-Limburg aantrekkelijker voor [innovatie](#). De innovatiekracht van de campus focust op de sector agrofood met crossovers naar logistiek, maakindustrie en gezondheid. In 2022 is door de vier aandeelhouders een gezamenlijke visie op de toekomst van de campus ontwikkeld waarbij het financiële meerjarenperspectief eveneens in beeld is gebracht evenals het intensiever gebruik van de beschikbare ruimte ten behoeve van de campusontwikkeling. Met de bijsturing (inhoudelijk, organisatorisch en financieel) die op basis hiervan heeft plaatsgevonden is de opstartfase afgerond en komt de campus in 2023 terecht in de doorgroeifase richting een volwassen campus. Groei op de campus zal plaatsvinden door meer [hoogwaardige bedrijvigheid \(start-ups en scale ups\)](#), [meer studenten](#), [meer onderzoekers](#). Een groei die de komende jaren overigens wel gefaciliteerd zal moeten worden met vastgoedinvesteringen (nieuwe werkplekken en 'shared facilities').

Economie

Doel: het versterken van de sectoren agrofood, logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie. De Brightlands Campus Greenport Venlo, Brightlands Institute for Supply Chain Innovation (BISCI) en Crossroads Limburg spelen hierbij een belangrijke rol, evenals de bestaande samenwerking op het gebied van parkmanagement en BIZ op de diverse werklocaties.

Innovatie in speerpuntsectoren

Venlo zet ook in 2023 in op versterking van de regionale economie door de ondernemers in de sectoren agrofood, maakindustrie, logistiek en vrijetijdseconomie te blijven stimuleren en ondersteunen bij het innoveren en ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen om zo de regionale concurrentiepositie en toegevoegde waarde te vergroten. Hierbij wordt nauw samengewerkt met de partners in quattro helix verband. De ondernemer -vertegenwoordigd in Crossroads Limburg staat hierbij centraal, andere partners zijn De Gezondste Regio, Brightlands Campus Greenport Venlo, Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo en Ondernemend Venlo. De Regionale Investeringsagenda en Regiodeal spelen hierbij een belangrijke rol.

Vrijetijdseconomie

In 2023 zal tevens extra aandacht worden geschonken aan de vrijetijdseconomie. Deze sector is de afgelopen jaren zeer sterk getroffen door de Corona-pandemie. Zowel de bestedingen als de bezetting liggen nog onder het niveau van 2019. Om het herstel van deze sector te stimuleren, zullen via het Toeristisch-Recreatief ActieProgramma en de Regionale Investeringsagenda concrete projecten binnen deze sector worden ondersteund. Daarnaast zal de toeristische promotie en marketing versterkt worden door de samenhang met citybranding en zal een verkenning worden uitgevoerd naar nieuwe samenwerkingsmogelijkheden met aan leisure gelieerde sectoren zoals cultuur, horeca, evenementen en erfgoed. Ook zal regionaal het huidige Actieprogramma Vrijetijdseconomie worden herijkt en daarmee de regionale ambitie verder vastgelegd. Hierbij zal worden ingespeeld op het landelijke coalitieakkoord waarin vrijetijdseconomie een volwaardige plek in het economische beleid heeft gekregen en wordt ingezet op spreiding.

Thematische verrijking met maatschappelijke thema's

Om de komende jaren mee te buigen in de richting van een groenere en een op gezondheid gerichte economie krijgt naast versterking van de bovengenoemde sectoren, ook thematische verrijking van de regionale economie in 2023 aandacht. Hierbij gaat het primair om het stimuleren van vernieuwing en aantrekken van bedrijvigheid op het gebied van circulariteit, gezonde voeding en zorg. Hiermee wordt geanticipeerd op demografische ontwikkelingen en klimaatopgaven. Ook hierbij wordt samengewerkt met strategische partners.

Ruimte

(Regio) Venlo was de afgelopen jaren bijzonder succesvol met het aantrekken van nieuwe bedrijven en bieden van ruimte voor uitbreiding van onze bedrijven. Hierdoor is schaarste aan ruimte voor duurzame economische groei ontstaan. Tegelijkertijd nam de behoefte aan herstructurering (deels transformatie) en verduurzaming van onze bedrijventerreinen toe. Dit is opgepakt samen met Stichting Parkmanagement Venlo (inclusief "Uitvoeringsovereenkomst BIZ 20 bedrijventerreinen") en Stichting Duurzame Bedrijventerreinen. Echter, schaarste vormt, net als veroudering, vanaf 2023 een bedreiging voor vernieuwing en versterking van bedrijven, verplaatsing van solitair gevestigde bedrijven naar bedrijventerreinen en verduurzaming van bedrijventerreinen. Gezien diverse maatschappelijke discussies en rekening houdende met de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, wordt nadrukkelijk niet ingezet op ongebreidelde groei van de bedrijventerreinenvoorraad, maar wel op het realiseren van ruimte voor de doorgroei van regionaal gevestigde bedrijven, schuifruimte voor herstructurering en de acquisitie van start-ups en scale-ups om de regionale concurrentiekracht in de speerpuntsectoren te versterken. Afhankelijk van de resultaten van het onderzoek in 2022 naar de kwaliteit en kwantiteit van het aanbod, de behoefte en de mogelijkheden, zal 2023 mogelijk in teken staan van het voorbereiden van plannen voor nieuwe ruimte voor bedrijven.

Niet alleen bedrijventerreinen, maar ook enkele gebiedsontwikkelingen die onderdeel uitmaken van het programma Centrumstad Venlo zijn relevant om versterking van de kennisinfrastructuur, arbeidsmarkt en economie te kunnen stimuleren en faciliteren. Het gaat daarbij in 2023 nadrukkelijk om de Binnenstad en het Middengebied (het voormalige Veilingterrein). En voor wat betreft de vrijetijdseconomie behouden daarnaast Arcen, Steyl en de Maas de aandacht.

Mobiliteit

Doel: het (inter)nationaal en regionaal aantrekkelijk houden van Venlo door samen te werken met strategische partners aan het verbeteren van de ruimtelijk-economische bereikbaarheid en het realiseren van een aantrekkelijk mobiliteitssysteem. Sleutelwoorden hierbij zijn veiligheid, duurzaamheid, toegankelijkheid, innovatie en multimodaliteit.

Aangetekend wordt dat het thema mobiliteit in twee raadsprogramma's is verankerd. De thema's 'Hoofdinfrastructuur' en 'Duurzame mobiliteit' maken deel uit van het programma Welvarend Venlo, de thema's 'Actieve en sociale mobiliteit' en 'Verkeersveiligheid en lokale bereikbaarheid' van het programma Leefbaar Venlo. Trendsportal Venlo vormt de integrale paraplu. De coördinatie hiervan is belegd in het programma Welvarend Venlo.

Multimodale ontsluiting

Voor een gezonde regionale economie is het van belang dat de economische bereikbaarheid voor goederen en personen op orde is. De focus ligt daarbij op [verbetering en verduurzaming van de internationale multimodale ontsluiting en bereikbaarheid](#), zowel voor het personen- als goederenvervoer. De hoogste prioriteit heeft daarbij in 2023 de realisatie van de ambities in de [Havenvisie](#). In nauw overleg met de MIRT-programma's Goederencorridor en Integraal

RivierManagement (Vierwaardenproject) wordt de integrale havenontwikkeling, inclusief verplaatsing van de jachthaven in 2023 verder uitgewerkt en voorbereid.

Bovendien wordt in het kader van de [Spoorvisie](#) die in 2021 is vastgesteld, in 2023 ingezet op verdere uitwerking (door ProRail) van de Integrale Studie van het emplacement Venlo. Dit moet in de loop van 2024 resulteren in een voorkeursalternatief (en voorkeursbesluit).

Een relatief nieuw programma-overschrijdend nationaal strategische infra-dossier is de Deltacorridor. Dit project betreft de aanleg van minimaal vier [nieuwe buisleidingen](#) tussen Rotterdam, Chemelot en Noordrijn-Westfalen voor in ieder geval het transport van C4-LPG, propaan, waterstof en CO₂ en mogelijk een gelijkstroomkabel. Deze corridor loopt via Venlo en biedt meekoppelkansen op het gebied van economie, energietransitie, (spoor)veiligheid en leefbaarheid.

Duurzame mobiliteit

De Noord-Limburgse gemeenten die zich hebben geconformeerd aan de mobiliteitsvisie [Trendspatial](#) werken samen aan de realisatie van de ambitie op het gebied van klimaatvriendelijke, toegankelijke en veilige mobiliteit. Deze gezamenlijke uitvoering richt zich met name op projecten die lokaal niet direct opgepakt kunnen worden. Lokaal ligt de nadruk in 2023 in Venlo op de realisatie van mobiliteitsprojecten die voortvloeien uit de beleidsplannen en uitvoeringsprogramma's die in 2021 en 2022 zijn vastgesteld. Zo zal actief worden doorgewerkt aan de voorbereiding van de invoering van de [Zero-emissie Zone \(ZE-zone\)](#) die is gericht op het verduurzamen van de aan- en afvoer van goederen naar het stedelijk centrum. Aangezien de invoering vier jaar van tevoren moet worden aangekondigd, zal de invoering zelf niet voor 2027 plaats kunnen vinden.

Bereikbaarheidsplan

Met de uitvoering van de bovengenoemde plannen en projecten groeit de gevoelde noodzaak om de verkeersstromen in Venlo en omgeving zo te organiseren, dat Venlo enerzijds de economische functie goed kan uitoefenen en anderzijds de effecten van de verkeersstromen evenwichtig kan verdelen over alle toegangswegen. In 2023 zal daarom de vraag "Waar en met welke vervoerwijze willen we welke mobiliteitsdoelgroep faciliteren in Venlo?" worden beantwoord in de vorm van een [bereikbaarheidsplan](#).

Programma 5 Centrumstad Venlo

Algemeen

Onze ambitie met het raadsprogramma Centrumstad Venlo is de ontwikkeling van Venlo tot het bestuurlijk, cultureel en economisch kloppend hart van de regio. Met de stad Venlo als het vanzelfsprekend middelpunt voor stedelijk wonen, werken en leven van bewoners, ondernemers en bezoekers, nu en in de toekomst. Het raadsprogramma gaat over deze bijzondere positie. We werken de ambitie uit langs drie programmalijnen met als doel de centrumfunctie van Venlo vanuit een solide en sterke basis te verbreden en daarmee robuust te maken, waarin ook volop aandacht is voor wat Venlo bijzonder en uniek maakt of kan maken. Aan de hand van deze programmalijnen is in één oogopslag duidelijk met welk doel een activiteit of middel wordt ingezet om de aantrekkingskracht van Venlo te versterken. We hebben de laatste jaren al flinke stappen gezet, maar er blijft altijd veel te doen. Onze samenleving verandert snel en iedere tijd en gebeurtenis stelt nieuwe eisen aan stad en regio. Daar moeten we als gemeente met de samenleving snel en adequaat op in spelen ten gunste van een breed welvaartsperspectief.

In het oog springt de ontluikende stedelijkheid van Venlo met een groeiende dichtheid van bewoners, bedrijven en bezoekers leidt tot nieuwe interacties, wensen en opgaven. Zo zien we in Venlo de stuwende economische sectoren kennisintensiever worden en de concurrentie om bedrijven, maar vooral werknemers toenemen. Om ons profiel en identiteit op economisch én maatschappelijk vlak toekomstbestendig te maken, vraagt dit meer dan ooit om sturing en flankerende investeringen in het stedelijk woon- en leefklimaat. En bovenal om de verbindingen te leggen tussen de verschillende opgaven, kansen en investeringskracht in specifieke gebieden binnen de stad met een hoge dynamiek. Deze ontwikkelsprong pakken we voortvarend op binnen vertrouwde, maar ook nieuwe verbanden. Denk hierbij aan het ambitiedocument voor de gebiedsontwikkeling voor het voormalige Veilingterrein, die samen met een aantal zorg- en onderwijsinstellingen tot stand is gekomen. Onze focus is en blijft erop gericht om talent op alle niveaus te verleiden, aan te trekken en vast te houden voor een sterke regionale economie en een stad in balans.

Essentieel is en blijft een gevarieerd, compleet en dynamisch stedelijk centrum met aantrekkelijke voorzieningen én een gevarieerd aanbod van hoogwaardige woonmilieus en woonvormen. Venlo onderscheidt zich in haar rurale omgeving steeds duidelijker als het middelpunt van de regio Noord-Limburg met stedelijke woon-, werk- en leefmilieus. Het stedelijk centrum ondergaat momenteel de transitie van een plek waar je vooral dingen koopt, naar een plek waar je wil zijn. De belevings- en ontmoetingsfunctie van cultuur, winkels en horeca wordt samen met wonen en onderwijs bepalend voor het succes van het gebied in de stad en regio. Deze groeiende aantrekkingskracht op (toekomstige) bewoners, bedrijven en bezoekers moeten we verzilveren. Tegelijkertijd verdienen de klassieke structuren de komende jaren nog de nodige de aandacht, zoals de centra van de stadsdelen Tegelen en Blerick of de perifere detailhandel op het Tref. De snelheid van trends en ontwikkelingen op dit vlak vergen het uiterst van ondernemers en gemeente om de gebieden een duurzaam toekomstperspectief te geven.

Maar daar blijft het niet bij. We zien ook op andere plekken in de stad nieuwe concentraties van stedelijke dynamiek en interactie ontstaan met een regionale impact op bewoners, bedrijven en bezoekers. De uitrol van projecten en programma's in deze gebieden geeft ons de kans om de stedelijke en regionale opgaven goed te positioneren en te verwezenlijken.

Kenmerkend voor het raadsprogramma Venlo Centrumstad zijn het meerjarige karakter én de complexiteit en dynamiek van de opgaven. Met name in de gebiedsontwikkelingen komen een aantal ambities en doelstellingen van de andere raadsprogramma's samen. Denk hierbij aan wonen, erfgoed, openbare ruimte, mobiliteit, onderwijs en economie. De uitvoering van het programma leunt daarmee ook op de ambities, (sub)doelen, middelen en/of activiteiten uit de andere programma's.

Programmaliijn: De basis sterk houden

Venlo biedt de regio het stedelijk centrum voor burger, ondernemer en bezoeker een basisaanbod van voorzieningen, faciliteiten en uitstraling op het gebied van stedelijk wonen, werken en leven.

We zullen samen met burgers, ondernemers, instellingen en medeoverheden de komende jaren blijven investeren in voorzieningen en structuren die burgers, bedrijven en bezoekers bewust of onbewust als het basispakket beschouwen.

- De stedelijk centra – in het bijzonder Venlose binnenstad – dragen in hoge mate bij aan de aantrekkingskracht van de stad Venlo op bewoners en bezoekers. De laatste jaren is door vele (vastgoed)partners in de detailhandel, cultuur en horeca flink geïnvesteerd om in te kunnen spelen op de nieuwe wensen en opgaven van deze tijd. We moeten voorkomen dat de tijdelijke effecten van de Corona-pandemie het voorzieningenniveau van de stedelijke centra structureel ontwricht en marginaliseert. We verwachten dat de aanvragen van de culturele sector voor verlening van subsidies voor corona-compensatie in kalenderjaar 2022 doorlopen tot in 2023. De regeling is daarop al aangepast. Intussen zien we dat de weg van het publiek naar de culturele voorzieningen nog niet soepel verloopt. Ook heeft de productiekant nagenoeg stilgelegen en zal het moeilijk zijn om exploitatie weer op orde te krijgen. Mogelijk dat er rekening gehouden moet worden met structurele consequenties. Vooral bij de partners waar in de benchmark (2020) en quickscan (2021) al van werd geconstateerd dat de verhouding tussen subsidie en prestaties niet solide in balans is, verwachten wij langdurige consequenties. Ook in de komende jaren zullen we gezamenlijk moeten blijven investeren en op enkele plekken zelfs een stapje extra zetten om een duurzaam toekomstperspectief te borgen.
- Wonen, onderwijs en werken in de vorm van dienstverlening en 'schone bedrijvigheid' hebben de binnenstad herontdekt. De binnenstad van Venlo evolueert gestaag van een 'place to buy' naar een 'place to be' of 'place to meet', ook voor de regiobewoner. Deze ontwikkeling zal de dynamiek verhogen, vormt een antwoord op structurele leegstand en kan de (nieuwe) stedeling beter te faciliteren. Bewoners, ondernemers en bezoekers hechten namelijk steeds meer waarde aan combinatiebezoeken met cultuur en horeca en zijn op zoek zijn naar nieuwe

ontmoetingsplekken, binnen en buiten. De doorontwikkeling van de binnenstad vraagt om een goede balans tussen voorzieningen en de toenemende woonfunctie, een wakend oog voor de complementariteit van voorzieningen én ruimte voor experiment, innovatie en kruisbestuiving. In de binnenstad verdienen de randen van het kernwinkelgebied de nodige aandacht, zoals het Flujasplein en omgeving, de Bolwaterstraat en de Maaskade. Structurele leegstand in deze gebieden vraagt om nieuwe programma's en gebruik. Een bezoek aan de binnenstad moet een belevenis zijn, waarin het decor een belangrijke rol speelt. Er wordt dan ook met onze partners blijvend ingezet op het behoud van erfgoed, creëren van bijzondere architectuur en onderscheidende openbare ruimtes met voldoende plek voor groen, water, verkoeling, gezonde lucht en schone mobiliteit.

- Winkelen is nog altijd belangrijk in de binnenstad en de stadsdeelcentra, maar wordt minder dominant. Het aanbod van winkels is onderweg naar een nieuwe balans tussen fysiek en digitaal. De binnenstad, de stadsdeelcentra Blerick en Tegelen, maar ook het perifere aanbod op en rond het Trefcenter worden begeleid naar een complementair en robuust ontwikkelperspectief. Het 'Plan Binnenstad 2030' en de plannen 'Samen vooruit' voor de stadsdeelcentra Blerick en Tegelen vormen hiervoor een gedegen en gedragen basis en bieden volop inspiratie voor een gefaseerde uitvoering. In 2023 willen we, samen met de binnenstadspartners een aantal projecten uit het gezamenlijk opgestelde Plan Binnenstad 2030 voortzetten. Het uitvoeringsprogramma van het Plan Binnenstad 2030 is omarmd door de binnenstadspartners, waardoor en waarmee stappen gezet kunnen worden naar een toekomstbestendige binnenstad. Het Transformatiefonds is één van de instrumenten voor de uitvoering. Ook in de stadsdeelcentra liggen soortgelijke opgaven van herpositionering, hergebruik en het verbeteren en vergroenen van de openbare ruimtes, met een duidelijke focus op het verbeelden van de eigen identiteit. Zo hebben zowel Tegelen als Blerick zelf een plan ontwikkeld "visie openbare ruimte". Het visiedocument is voor beide stadsdelen door de gemeente omarmd als inspiratie en uitgangspunt. Momenteel worden de plannen nader uitgewerkt, zodat ook andere gemeentelijke uitgangspunten, bijvoorbeeld omtrent mobiliteit en klimaat, betrokken worden. De ambities worden vertaald naar concrete plannen voor de uitvoering, inclusief fasering en kostenraming. Naar de meerjarenbegroting en/of in grondexploitaties zullen wij voor de binnenstad en stadsdeelcentra samen met onze gebiedspartners concrete voorstellen indienen voorzien van een financiële onderbouwing.
- Op de Markt, het kloppende hart van de binnenstad, staat beleving centraal. De vele terrassen op het plein zorgen voor een aangenaam verblijfsklimaat. Door het jaar heen is de Markt op diverse momenten ook de centrale plek voor evenementen. Historische gevels op de Markt leveren een essentiële bijdrage aan beleving en sfeer. De afgelopen periode is flink geïnvesteerd in het opknappen van panden en gevels om en nabij het meest monumentale plein van de stad. In 2022 is een onderzoek afgerond voor groot onderhoud van het belangrijkste gebouw: het stadhuis. In 2023 zullen we de eerste onderhoudswerkzaamheden uit laten voeren, ook zullen daarbij de beschadigingen en vervuiling van de gevels van de afgelopen eeuw worden aangepakt. Om het monumentale stadhuis (nog meer dan nu) dé blikvanger van de binnenstad te laten zijn zullen we concrete voorstellen indienen voor het onderhoud.

- In 2021 en 2022 heeft de bibliotheek een succesvolle studentenpilot gedraaid met onder andere een aanbod van studieplekken en een zondag openstelling. De pilot draagt bij aan de doorontwikkeling van het stedelijk centrum als verblijfs- en ontmoetingsplek voor bewoners en bezoekers. We zijn voornemens dit aanbod bij de bibliotheek structureel te financieren en zullen in de meerjarenbegroting 2023-2026 hiertoe een financieel voorstel doen.
- Venlo is onderdeel van de cultuurregio Noord- Limburg. De komende jaren wordt ingezet op focus en professionalisering van het regionaal programma. Met de Provincie worden gesprekken gevoerd over de nieuwe beleidsperiode, waarin vooral een nieuwe verdeling van de cultuurmiddelen tussen Noord- en Zuid-Limburg op de agenda staat. Met het ministerie worden gesprekken gevoerd over de toekomst van de cultuurregio's en de plek van onze regio binnen die toekomstplannen. Van de individuele gemeenten zal een cofinanciering worden gevraagd voor de doorontwikkeling, in meerjarenbegroting zullen we hiertoe een voorstel opnemen.

Programmalijn Verbreden en robuust maken

Venlo bouwt aan een stabiel en robuust draagvlak voor het stedelijk wonen, werken en leven door te stimuleren wat ons sterker maakt en te voorkomen wat ons verzwakt.

- De vraag naar stedelijk wonen met veel voorzieningen om de hoek heeft de laatste jaren een sterke vlucht genomen, ook in Venlo. Op korte termijn worden de laatste ontwikkelvelden in Q4 en Maaswaard voltooid, waarin stedelijk wonen de boventoon voert. Als sluitstuk van de herontwikkeling van Q4 wordt in 2023 de openbare ruimte van de Maaskade opnieuw ingericht tot een hoogwaardige openbare ruimte. Het ontwikkelplan voor fase 1 van het Kazerne Kwartier is gereed en eerste nieuwe woningen en voorzieningen worden in 2023 in aanbouw genomen om de eerste bewoners in 2024 welkom te kunnen heten. Eerder al zullen (tijdelijke) voorzieningen een plek krijgen in de bestaande bebouwing. Ook het wonen boven winkels en de ontwikkeling van een aantal vrije plekken in en om de binnenstad vordert gestaag, maar nieuwe locaties en gebieden dienen zich aan en kunnen meeliften op de groei van het stedelijk profiel van Venlo. In 2021 hebben we het woningbouwprogramma samen met de raad kunnen versnellen op in de eerste fase voor het Kazerne Kwartier. Passend bij de aanhoudende vraag en druk op de woningmarkt zullen we voorstellen uitwerken om de versnellingsopgave voor het stedelijk wonen verder gestalte te geven. Onder andere voor fase 2 van Kazerne Kwartier en andere gebieden met een hoge dynamiek en mix van voorzieningen.
- Plekken en panden die in de binnenstad die kwalitatief onvoldoende zijn worden actief onder de loep genomen, met name als het waardevol erfgoed betreft. Bijzondere aandacht vragen de transformatie en het hergebruik van (economisch) verouderde panden op kwetsbare plekken in het stedelijk centrum. We onderzoeken welke instrumenten we kunnen inzetten om het tij te keren, waar de markt dit niet oppakt.

- De verbeterde spoorse bereikbaarheid van Venlo met een intercity naar Eindhoven en Düsseldorf vanaf 2025, is een nieuwe impuls voor de binnenstad en Venlo als centrumstad. Op loopafstand van het station willen we ruimte bieden voor bedrijven, instellingen en bewoners, die waarde hechten aan internationale bereikbaarheid en een hoog stedelijke omgeving. Te midden van het hoger onderwijs en hoogwaardige culturele instellingen vormen dit de ideale vestigingscondities voor verbreding en versterking van onze kenniseconomie. Een programmatisch onderzoek naar de ontwikkelpotentie in 2022 kan leiden tot voorstellen voor een voorbereidingskrediet in de meerjarenbegroting.
- In en rond Venlo worden gebieden ontwikkeld met een hoge stedelijke dynamiek, mix van functies en aantrekkingskracht met een sterke wisselwerking. Om deze gebieden optimaal te laten excelleren is een goede onderlinge verbondenheid essentieel. Niet alleen digitaal, maar ook fysiek. Samen met onze partners moet worden geïnvesteerd in robuuste en aantrekkelijke verbindingen tussen binnenstad, het Kazerne Kwartier, het Middengebied, de Brightlands Campus Greenport Venlo en andere clusters met (in potentie) een hoge dynamiek. Het meest concreet zijn de verbindingen tussen binnenstad en Kazerne Kwartier en het verdiepen of verleggen van de Tegelseweg ten gunste van de gebiedsontwikkeling op en rond het voormalige veilingterrein. De nadere onderzoeken in 2022 kunnen leiden tot voorstellen voor de meerjarenbegroting van 2023 en verder.
- In Venlo hebben we een divers palet aan kleinere culturele instellingen. Ze geven Venlo een eigen kleur, verbreden het culturele veld en maken het culturele aanbod robuust. In de quickscan meerjarenvoorzieningen is geconstateerd dat de instellingen zeer goed presteren in verhouding tot de subsidie. In 2022 worden de aanbevelingen uitgewerkt met het oog op een inhoudelijke doorontwikkeling en financieel robuuster toekomst. Voor twee instellingen is op basis van de aanbevelingen een huisvestigingsonderzoek gestart: de stadsbibliotheek en filmtheater De Nieuwe Scene. Voor de bibliotheek wordt gekeken naar een toekomstbestendige oplossing op de huidige locatie of elders in de binnenstad van Venlo. Voor het filmtheater wordt alternatieve huisvesting gezocht. De implementatie van de aanbevelingen uit de quickscan kunnen leiden tot voorstellen voor bijstellingen van subsidieafspraken, het beleid of uitvoering. Ook bij de amateurkunstverenigingen spelen diverse accommodatievraagstukken, dit wordt in het kader van het te formuleren accommodatiebeleid in 2022 verder onderzocht en opgepakt, vooralsnog worden geen voorstellen voor de meerjarenbegroting verwacht.

Programmatisch Verdiepen en onderscheiden

Venlo zet in op een onderscheidend profiel van het stedelijk centrum in de regio en daarbuiten om de aantrekkingskracht van Venlo te versterken op bewoners, ondernemers en bezoekers.

We bouwen gestaag en met succes aan een eigen profiel voor Venlo. De kruisbestuiving tussen onderwijs, economie, cultuur, erfgoed, wonen en evenementen leidt tot een unieke positie. Niet

alleen in de regio, maar ook al ver daarbuiten. Vanuit onze ondernemende inborst verdiepen we dit profiel om onderscheidend te blijven.

- Het Middengebied met in de kern het voormalige veilingterrein is dé ruwe diamant van Venlo. Veel ruimte, goede bereikbaarheid en onderwijs- en zorginstellingen met groeipotentie. Samen met deze instellingen en ontwikkelpartners hebben we de ambitie het gebied te transformeren tot een cluster van kennis, kunde en innovatie op het gebied van zorg en gezondheid met cross-overs tussen zorg, onderwijs, sport, werken en wonen. Dit als antwoord op de uitdagingen van een sterke vergrijzing van stad en regio en de groeiende tekorten op de arbeidsmarkt in de zorg.
- In de zuidrand van de binnenstad zijn de afgelopen jaren al flinke stappen gezet om te komen tot een hoogwaardig educatief en cultureel cluster. De uitbreiding van de HAS zal in 2022 en 2023 aan de Dominicanenstraat vorm krijgen en biedt ruimte voor een doorgroei naar 1.000 studenten en aantal extra opleidingen. In de meerjarenbegroting 2023-2026 zullen we voorstellen opnemen om de openbare ruimte te optimaliseren en passend bij het nieuwe gebruik met aandacht voor erfgoed, verkoelend en aantrekkelijk groen en water (oude beekloop verbeelden). In 2022 starten we de planvorming op voor de vrijkomende vleugels van het voormalige postkantoor eind 2023, waarvoor we een voorbereidingskrediet zullen indienen.
- Kloosterdorp Steyl is een van de belangrijkste toeristische parels van Venlo. Een bijzondere geschiedenis, (religieus) erfgoed, waardevolle collecties, indrukwekkend groen en een bekoorlijke ligging aan de Maas maken het kloosterdorp tot een plek die het bezoeken waard is. Het monumentale kloosterdorp is uniek, maar wel op zoek naar een nieuw toekomstperspectief. En dat gaat niet vanzelf. Samen met alle betrokkenen en partners worden de programmatische kansen voor de omvangrijke complexen onderzocht. De focus ligt op (beziings-) toerisme, cultuur, dag- en verblijfsrecreatie en wonen in een sfeer van 'local meets global'. In 2022 wordt integraal gewerkt aan het ambitiedocument met opgaven van herbestemming, transformatie, verbeteren van de samenwerking en het vermarkten van het 'Verhaal van Steyl'. In samenwerking met de provincie Limburg, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en betrokken organisaties wordt een uitvoeringsprogramma samengesteld. Binnen de context van de totale doorontwikkeling van Steyl wordt in 2022 specifiek aandacht besteed aan de situatie bij het Missiemuseum. In de gemeentelijke begroting zijn extra middelen opgenomen om het Missiemuseum in 2022 te ondersteunen. Onderdeel daarvan is de uitvoering van een exploitatieonderzoek. De uitkomsten van dit onderzoek en het uitvoeringsprogramma voor de doorontwikkeling van Steyl kunnen leiden tot voorstellen voor de meerjarenbegroting 2023-2026.
- In de binnenstad wordt blijvend ingezet op transformatie en herbestemming van leegstaand vastgoed met erfgoedwaarde in het project 'wonen in erfgoed boven winkels'. Het herstellen en activeren van deze ruimtes biedt een unieke kans om een onderscheidende woonvorm aan Venlo toe te voegen, verder verval van de erfgoedwaarde te voorkomen en de binnenstad

levendig en aantrekkelijk te houden buiten winkeltijden. De afnemende behoefte aan winkelruimte biedt daarnaast de mogelijkheid om de binnenplaatsen te vergroenen. In 2023 zullen weer twee nieuwe projecten worden opgepakt in de binnenstad en het plan voor historische gevelverbetering van de Gasthuisstraat worden voortgezet. Daarnaast zal met steun van de Provincie de restauratie en herbestemmingsprojecten van religieus en industrieel erfgoed gemeentebreed worden gecontinueerd. In de meerjarenbegroting zullen we voorstellen doen om de bestaande budgetten hiertoe te behouden.

- Een aantrekkelijke avondbeleving is van belang om bezoekers aan de binnenstad zo lang mogelijk vast te houden, met name gedurende de donkere periode van het jaar. Door middel van een doordacht lichtconcept gaan we de 'Venlose parelketting' in de binnenstad letterlijk in de spotlights plaatsen. Monumentale, beeldbepalende gebouwen en pleinen (de parels) en de historische/economische hoofdroutes (de ketting) worden in samenhang verlicht, waardoor de bezoekers op een logische en aansprekende manier door de binnenstad worden geleid. De Keulse Poort met de beide musea als blikvangers hadden de primeur. Het 'lichtsnoer' wordt in 2023 en volgende jaren verder over de binnenstad uitgerold.
- De verstedelijking van Venlo geeft ook ruimte voor andere en nieuwe leefstijlen. 'Urban culture' met cross-overs tussen cultuur, sport, gezondheid en lifestyle komt sterk op. Ook worden er over dit thema over de landsgrenzen heen gedacht en worden binnen de (Eur-)regio afspraken gemaakt. Nieuwe projecten en programma's willen we een permanente (fysieke) plek bieden in het stedelijk veld ook in de openbare ruimte. De partners voor Urban culture hebben zich inmiddels georganiseerd in een platform en komen samen met een gemeentelijk kwartiermaker tot adviezen van voor de toekomstige inbedding van Urban in onze stad en voorstellen voor de meerjarenbegroting 2023-2026.
- Venlo groeit en bloeit. Dit zien we ook aan het aantal culturele evenementen, die spontaan ontstaan en zich beginnen te wortelen. Deze nieuwe initiatieven kunnen nu alleen ondersteund worden met incidentele subsidies voor één jaargang. Speciale aandacht daarbij willen we geven aan de vele vrijwilligers die de evenementen mogelijk maken. We constateren dat als gevolg van o.a. Corona het huidige stelsel te weinig flexibel is. In de begroting willen we voorstellen doen om deze verrijking van het culturele aanbod een structurele positie te geven. Ook de verduurzaming van de evenementen zetten we, samen met de organisaties, voort. Voor Venlo valt er als centrumstad nog veel te winnen in de regio, het primaire verzorgingsgebied voor de stedelijke voorzieningen. Venlo Partners zal zich ook in 2023 doorontwikkelen en opnieuw volop inzetten om de regiobewoner sterker aan Venlo te binden als bezoeker, ondernemer en wellicht toekomstig bewoner. Daarnaast zal door Venlo Partners worden ingezet op de branding van Venlo als merk.

Programma 6 Circulaire en duurzame hoofdstad

Algemeen

De hoofdpoging van het programma circulaire en duurzame hoofdstad is een toekomstbestendige gemeente Venlo die de kansen benut in de energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit. Naast de klimaatopgave is door mondiale spanningen de toekomstbestendigheid van energie en grondstoffen een prioritair dossier in Venlo omdat hiervan effecten kunnen uitgaan in de realisatie van alle programmaopgaven. Het programma richt zich in 2022 en verder ook op het vermijden van risico's in het domein van energie en grondstoffen voor de Venlose samenleving en economie. Een duurzame samenleving is ook een gezonde samenleving en zal in dat licht ook in verband worden gebracht met de doelstelling dat de regio Noord Limburg ook de gezondste regio wordt.

Het programma heeft een belangrijke regiocomponent, sluit aan op de Regiovisie 2040 en er wordt binnen de regio actief samengewerkt in het kader van Regionale Energie Strategie (RES). Gelet op het (gemeente) grensoverstijgende karakter van het programma willen we de samenwerking met andere overheden, bedrijven, ketenpartners en inwoners waar mogelijk verder versterken en intensiveren.

De opgave staat nauw in verbinding met de opgaven in andere programma's. We ervaren de noodzaak om actief in te zetten op de beweging naar een circulaire economie om verzekerd te blijven van grondstoffen om bijvoorbeeld de woningopgave in de toekomst daadwerkelijk realiseren. De energietransitie is voor ons noodzakelijk om de continuïteit van energievoorziening en warmtebronnen tegen acceptabele kosten voor inwoners en bedrijven in Venlo veilig te stellen en hierbij de CO₂-reductie te reduceren. Klimaatadaptatie is voor ons een belangrijk middel om de reductie van klimaat risico's te bewerkstelligen om de samenleving en economie geen ernstige schade toe te brengen en gelijktijdig ook de kwaliteit van de leefomgeving te vergroten.

De opgave van het programma komt voort uit internationale akkoorden (o.a. Klimaatakkoord Parijs). De nationale ambitie is fors en is nog verder aangescherpt door het kabinetsakkoord 2022 waarbij naast inhoudelijke ambities ook omvangrijke financiële middelen (klimaatfonds) beschikbaar komen. Het belang van programma neemt in 2022 (en daarna) verder toe door de huidige mondiale spanningen met als effect toegenomen energieprijzen, leveringonzekerheden en toegenomen grondstoffenprijzen met ook impact op primaire levensbehoeften. De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in het vergroten van bewustwording van burgers en bedrijven dat er iets moet gebeuren. Hierin gaan we de komende jaren stevig op verder. De actuele ontwikkelingen versterken de bewustwording in de samenleving en de noodzaak tot handelen van eenieder. In het verlengde daarvan versnellen we de duurzame transitie en zorgen we ook op korte termijn voor ondersteuning aan inwoners, verenigingen en bedrijven. Om de doelen ook daadwerkelijk te realiseren maken we een beweging van voorbereiding naar uitvoering en resultaat. We voorzien inwoners en bedrijven van advies, support en ontzorging. De afgelopen jaren zijn hierin goede eerste resultaten behaald. De opgave de komende jaren is verdergaande professionalisering en opschaling van deze functies om substantiële resultaten (volume) te behalen en te kunnen voorzien in de steeds groter wordende

vraag van inwoners, verenigingen en bedrijven. De relevantie van het programma (verduurzaming) is in een korte tijd in bewustwording van onze inwoners en bedrijven fors toegenomen.

Deze vergrote belangstelling voor het programma is goed te verbinden aan de klimaatopgave die de opwarming van de aarde dient tegen te gaan. Als Venlo merkten we in 2021 de effecten van klimaatverandering door wateroverlast met verstrekkende gevolgen op de samenleving zoals de evacuatie van Viecurie ziekenhuis. Om vanuit Venlo onze bijdrage in het tegengaan van de klimaatverandering te leveren gaan we bij alles wat we doen intensief sturen op CO2 reducties en vergroening in gebouwde omgeving, industrie, energie, landbouw en mobiliteit. Daarnaast dienen we ook met het veranderende klimaat om te leren gaan. De drie programmalijnen leveren hier een gerichte bijdrage en monitoring aan. Bij de uitvoering zullen de opgaven zoveel mogelijk met elkaar worden verbonden.

Samenvattend, de resultaatgebieden in onze aanpak

- Verdere opschaling (volume dienstverlening) en professionalisering van duurzaamheidsloketten en advies gericht op sectoren gebouwde omgeving, industrie en MKB, Land- en Tuinbouw, Energie en mobiliteit in nauwe samenwerking met partners;
- Intensivering van communicatiecampagnes gericht op bewustwording en vergroten van actiegerichtheid van inwoners, verenigingen en bedrijven;
- Het technisch en financieel ontzorgen, onder andere door gerichte Venlose inkoopacties (zonnepanelen, isolatie, (hybride) warmtepompen), een afzonderlijk subsidieloket en het ontsluiten van provinciaal en (inter)nationale fondsen;
- De oprichting van een inspiratiecentrum duurzaamheid in regionaal verband binnen Venlo;
- Uitbreiding van de capaciteit van vrijwilligers (Goede Buren) voor persoonlijk advies op locatie of wijkacties gericht op specifieke doelgroepen (woningeigenaren, huurders) en aandachtsgebieden (energiearmoede, mobiliteit en op termijn ook bedrijven en land- en tuinbouw) en vergroten van faciliteiten (extra warmtecamera's, energiemeters, CO2 meters etc.);
- Uitvoering geven aan de bestaande klimaatwikkakkoorden en opschaling in nieuwe wijken en buurten.
- Actief sturen met prestatiedoelstellingen programma breed gericht op verbonden partijen (voorbeeld veiligheidsregio) en ketenpartners (voorbeeld woningbouwcoöperaties)

Ter realisatie van deze speerpunten zullen we op korte termijn gerichte voorstellen doen.

Programmalijn Energietransitie (Nieuwe energie)

Nieuwe energie in Venlo heeft tot doel de leveringszekerheid te bieden van energie en warmte door inzet van hernieuwbare en schone (lokale) bronnen in Venlo. De leveringszekerheid is actueler dan ooit. Nationaal, regionaal en lokaal gaan we hierin grote stappen te zetten. Vanuit optiek van leveringszekerheid op de korte termijn gaan we sterker sturen op energiebesparing in Venlo. Het voorzien in de eigen energiebehoefte krijgt in Venlo een impuls door het project 'zon op particuliere daken' naast de verkenningen op gebied van grootschalige opwek. Beleidsmatig zijn hiervoor randvoorwaarden gecreëerd en faciliteiten voor particulieren en ondernemers zorgen voor de

noodzakelijke opschaling. Hierin werken we vanuit kansen perspectief steeds meer samen met lokale initiatieven (klimaatwikkakoorden, verduurzamen bedrijventerreinen) en lokale partners (ondernemend Venlo, Wijk en dorpsraden, verenigingen, energiecoöperatie(s)). De verbinding met lokale partners willen we daarbij verder versterken om een meer collectieve verantwoordelijkheid en bijdrage in de totale opgave te realiseren. Naast het vaststellen en periodiek actualiseren van de transitievisie warmte doen we binnen een pilot (Pilot Aardgasvrije wijk Hagerhof) actief ervaring op met een meer grootschalige wijkaanpak met een warmtenet concept en duurzame warmtebron. Naast een resultaatgerichte benaderwijze besteden we ook de komende tijd aandacht voor de governance en de rol van de gemeente om weloverwogen keuzes te kunnen maken in de toekomst. Naast de wijkaanpak naar aardgasvrij verbreden we de focus naar korte termijn winst van CO2 reductie. In de gebouwde omgeving willen we dat gaan doen door collectieve inkooptrajecten op gebied van isolatie, (hybride) warmtepompen in combinatie met gericht voorlichting en advies en ontsluiten van subsidies. We onderzoeken ook de kansen voor regionale samenwerking. Daarmee realiseren we zowel een programmaopgave en bieden ondersteuning aan inwoners in het beheersen van kosten van energie en warmte. Bij dit alles houden we oog voor een rechtvaardige energietransitie waarbij kansen ontstaan voor iedereen en gericht energiearmoede wordt bestreden. Als gemeentelijke organisatie geven we het goede voorbeeld door intensivering van de projectmatige aanpak van verduurzaming van het (gemeentelijk en maatschappelijk) vastgoed. Daarbij maken we samen met gebruikers, verenigingen en instellingen een inhaalslag voor de sportterreinen, cultuur- en gemeenschapsaccommodaties. Hiermee leveren we actief een bijdrage in de continuering van voorzieningen die als gevolg van fors gestegen energieprijzen onder spanning komen.

De speerpunten in de aanpak richten zich op energie opwek, energiebesparing en duurzame warmtevoorziening in de gebouwde omgeving.

Samenvattend onderkennen we zijn de navolgende resultaatgebieden voor het deelprogramma energietransitie:

- Invulling geven aan de realisatie van energieke landschappen voor grootschalige opwek
- Stimulering en beoordeling van kleinschalige initiatieven op gebied van energie-opwek binnen de recent vastgestelde kaders;
- Stimulering van energie besparing en CO2 reductie gezamenlijk met ketenpartners gericht op de sectoren gebouwde omgeving, industrie en mkb, land- en tuinbouw, mobiliteit en energie. Dit in verlengde van energie prijsontwikkeling en leveringszekerheid;
- Realisatie van het pilot Aardgasvrije wijk Hagerhof met aandacht voor financiële businesscase, de bewonersparticipatie, de governance van het warmtenet en de technische uitwerking van het warmtenet en de warmtebronnen (aquathermie);
- Optimalisatie van de transitievisie warmte om naast warmtenetten ook een versnelling te realiseren in woningbouwcomplexen en individuele woningen. De versnelling vindt plaats door middel van voorlichting, inkoopacties en ontsluiting van subsidies. Daarbij is niet alleen het einddoel (2050 aardgasvrij) in beeld en wordt ook ingezet op hybride oplossingen als tussenstap voor energiekosten beheersing en CO2 reductie;

- Realisatie van de pilot projecten van verduurzaming gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed;
- Versnellingsregeling voor verduurzaming van maatschappelijk vastgoed en onderwijs om kostenbeheersing voor voorzieningen en verenigingen op korte termijn;
- Versterking van de energieleveringszekerheid en beheersing van kosten bij de uitvoering van gemeentelijke programma's, taken en opgaven;
- Uitvoering geven aan compensatie voor gestegen energielasten voor de doelgroep energiearmoede;
- Realisatie van structurele verlaging van energielasten voor woningeigenaren en huurders gericht op gedragsbeïnvloeding, vouchers voor energiebesparing, energie-opwek en energiezuinige apparaten;

Ter realisatie van deze speerpunten zullen we gerichte voorstellen doen.

Programmalijs Klimaatadaptatie (Nieuwe natuur)

Met programmalijs klimaatadaptatie zetten we in op een groene, leefbare en veilige stad die voorbereid is op, zich verhoudt tot, en zich aanpast aan klimaatverandering. We zetten binnen deze programmalijs in op een stevige transitie door van beleid naar regie en uitvoering te gaan. De watersnood in Limburg heeft de urgentie van een klimaat adaptieve stad nogmaals benadrukt. Om de uitvoeringsgerichtheid te versterken koppelen we Venlose opgaven en projecten aan de extra klimaatmiddelen die komende jaren beschikbaar komen binnen het nationaal klimaatfonds. Draagvlak, bewustwording en een financiële basis is aanwezig voor het onderdeel water. Voor andere klimaat adaptieve thema's zoals hittestress, droogte en biodiversiteit is de oplossing bekend en gaan we de vertaalslag naar uitvoering actief maken. De kernoplossing vergroening staat daarbij centraal. In projecten en bij ruimtelijke initiatieven realiseren we hoogwaardig klimaatadaptieve oplossingen met als resultaat groene, gezonde centra, wijken en buurten. In gemeentelijke projecten geven we het goede voorbeeld. We zetten actief in op samenwerking met ondernemers, partijen en initiatiefnemers in straten (groene straat), wijken (klimaatwijkakkoorden) en regio. We vertalen de klimaat adaptieve opgave binnen het instrumentarium van de Omgevingswet. In de uitvoering kiezen we voor maatwerk gerelateerd aan gebiedskenmerken zoals woonbuurten, werkgebieden, centrumgebieden en werken we doelgericht op de schaal (regio, stad, wijk of straat) die bij het vraagstuk past. Gegeven de opgave en de impact van deelonderwerpen (hittestress) leggen we prioriteit bij het stedelijk gebied en bedrijventerreinen boven het buitengebied. Ons einddoel, een klimaatbestendig Venlo bereiken we door een realistische en uitvoerbare strategie.

Samenvattend onderkennen we zijn de navolgende resultaatgebieden voor de programmalijs klimaatadaptatie:

- In ruimtelijke projecten en reconstructie werkzaamheden in de openbare ruimte realiseren van oplossingen om droogte, hittestress en wateroverlast tegen te gaan en biodiversiteit te versterken. Hierbij wordt ingezet op actieve bewonerscommunicatie waarbij door middel van advies, voorlichting en stimuleringsmaatregelen woningeigenaren en bedrijven voor hun bezit vergelijkbare keuzes maken.
- Vertalen van de klimaat adaptieve opgave in het instrumentarium van de Omgevingswet;

- Kwaliteitsimpuls vergroening in gebouwde omgeving en bedrijventerreinen om klimaat adaptieve oplossingen te realiseren;
- Substantiële omslag gericht op ontstening van de openbare ruimte en particuliere terreinen;
- Grootschalige vergroening in het buitengebied ten behoeve van CO2 opvang door middel van een kwalitatief bomenbestand door grondeigenaren.

Ter realisatie van deze speerpunten zullen we gerichte voorstellen doen.

Programmaliijn Circulariteit (Nieuw gebruik)

De programmaliijn circulariteit richt zich op de beschikbaarheid van grondstoffen en het reduceren van milieu-impact van grondstoffengebruik. Binnen dit programma zetten we ons actief in voor het sluiten van kringlopen. In 2022 en verder is beschikbaarheid van grondstoffen essentieel en initiëren we activiteiten om sociale, maatschappelijke en economische teruggang te voorkomen die dreigt door grondstoffentekorten en sterk oplopende prijzen. In projecten in de gebouwde omgeving zijn we innovatief en een voorbeeld voor veel andere organisaties. Innovatieve projecten zoals het stadskantoor krijgen opvolging in de totstandkoming van een C2C - woonwijk en andere bouwprojecten in Venlo (Ruimte voor ruimte Velden) waarin we samen met ontwikkelaars circulaire oplossingen tonen in gebruik van nieuwe en reeds in omloop zijnde grondstoffen. Venlo levert de bewijslast in opgeleverde bouwprojecten dat door technische mogelijkheden en financiële voordelen het einde van de lineaire economie aanstaande is. We verschuiven daarom onze aandacht meer naar de gedragsverandering in bedrijfsleven en samenleving om de voordelen van de circulaire economie ook breder te laten ervaren. Met gericht onderzoek naar waarde van circulariteit in Venlo hebben we aangetoond dat in de projecten tal van voordelen kunnen ontstaan. Voordelen van kostenreductie, gezondheidswinst, CO2-reductie en het ontstaan van nieuwe markten voor het lokaal bedrijfsleven. Naast het waarde behoud van grondstoffen bij nieuwe projecten richten we ons ook steeds meer op de in omloop zijnde grondstoffen. In Venlo realiseren we een belangrijke vervolgstap in een super local bouwconcept in vervolg op pilots in Zuid-Limburg. We reduceren actief afval met nieuw grondstoffen afvalbeleid en doen ervaringen op in de toepassing van een circulair ambachtscentrum. Ook stimuleren we hergebruik van grondstoffen in een verkenning naar een grondstoffenbank en leveren een bijdrage in innovaties van hergebruik in verbinding met bedrijfsleven en onderwijs. Daarmee zetten we vanuit Venlo belangrijke stappen in de realisatie van een volledig circulaire economie in 2050. Om hierin gericht resultaten te behalen zetten we in op de navolgende speerpunten:

Samenvattend onderkennen we zijn de navolgende resultaatgebieden voor het programmaliijn circulariteit:

- Doorontwikkeling van het afvalstoffenbeleid naar grondstoffenbeleid inclusief stimulering van faciliteiten zoals grondstoffenbanken;
- Realisatie van gemeentelijke bouw uitvragen 100 % circulair (verplichting voor overheden vanaf 2023);
- Doorontwikkeling van het circulair inkoopbeleid in het verlengde van de implementatie van het onderzoek meerwaarde van C2C in Venlo;

- Realiseren van de pilot circulair ambachtscentrum, evalueren en vertalen naar een circulair ambachtscentra in aanvulling op de bestaande repaircafé's;
- Onderzoek naar vervolg op Healthy Buildings met een bijzondere gerichtheid op luchtkwaliteit binnen schoolgebouwen;
- Ambitieniveau op gebied van circulair bouwen gericht op gezondheid en restwaarde vertalen naar sturingsinstrumentarium binnen ruimtelijke planvorming en realiseren van commitment bij ketenpartners om circulaire bouwoplossingen gericht op meerwaarde te realiseren;

Ter realisatie van deze speerpunten zullen we gerichte voorstellen doen.

Bedrijfsvoering

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de kaders van de bedrijfsvoering die moeten worden doorontwikkeld om bij te dragen aan de dienstverlening richting onze burgers en de maatschappij.

Het doel is om voor alle aspecten ten aanzien van bedrijfsvoering (personeel, organisatie, informatie, financiën, inkoop, juridische zaken, communicatie, administratie) binnen de gemeente Venlo de basis (organisatie, inrichting en beheer) op orde te brengen en aan te laten sluiten bij de inhoudelijke doelen. Het flexibel inrichten en door-ontwikkelen van de bedrijfsvoering in aansluiting op de programma's en besturingsfilosofie is noodzakelijk om snel en adequaat te reageren op veranderingen.

Basis uitbouwen en toewerken naar een wendbare bedrijfsvoering

De uitdaging en stevige opgave voor de komende jaren is de ingezette ontwikkelijn vast te houden en om de brede basis van de bedrijfsvoering verder op orde te brengen en uit te bouwen. Hiermee moet de bedrijfsvoering voldoende wendbaar blijven om binnen de steeds meer dynamische context van de gemeente de inhoudelijke programma's voldoende te kunnen faciliteren. Geen eenvoudige opgave die vraagt om een verdere flexibilisering van de bedrijfsvoering. Zo blijkt tevens uit het thema digitalisering van de door de raad vastgestelde omgevingsanalyse.

Programmaliijnen

Om de inhoudelijke programma's te faciliteren en de grootst mogelijke bijdrage te leveren richting onze burger hanteren we drie programmalijnen waarlangs we de doorontwikkeling van de bedrijfsvoering vormgeven.

1. De benodigde **digitale transformatie** van bedrijfsvoeringsdisciplines om producten en diensten volgens de moderne digitale standaard te leveren en/of de diverse samenwerkingen (digitaal) te faciliteren;
2. Het **beheer en de kwaliteit van data** om hier de benodigde stuurinformatie uit te destilleren en doelmatigheid binnen de programma's te realiseren met voldoende oog voor privacy en informatieveiligheid;
3. **De mens en organisatie**; doorontwikkeling van de organisatie met de juiste persoon op de juiste plaats en de bijbehorende doorontwikkeling van gevraagde kennis en vaardigheden.

Opgave Wendbare Bedrijfsvoering

Programmalijs Digitale transformatie

De kernpunten van deze programmalijs komen overeen met die van de Digitale Agenda Gemeenten 2024 van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en kan als volgt worden samengevat:

1. We houden aandacht voor de digitale 'basis op orde' (infrastructuur);
2. We integreren de mogelijkheden van data en digitalisering meer en meer in de vorming en uitvoering van beleid (overheid);
3. We onderzoeken en gebruiken nieuw technologieën, gericht op de bescherming van publieke waarden (samenleving).

Meer specifiek betekent dit voor 2023 en verder het volgende:

- Het programma bedrijfsvoering wordt ook in 2023 en verder centraal invulling gegeven aan de ontwikkeling van datagedreven werken, Dit doen we aan de hand van de aanpak informatiegestuurd handelen. Heel concreet houdt dit in dat we meerjarig aanvullend inzetten op inzet van onderzoek, (de kwaliteit van) data, stuurinformatie, samenhang tussen de gemeentelijke registraties, de digitale governance, en de digitale vaardigheid om ook informatiegestuurd te kunnen werken.

Figuur met de 5 inhoudelijke sporen met interventies voor de doorontwikkeling van informatiegestuurd handelen en de randvoorwaardelijke dimensies waar tevens op moet worden geïnvesteerd.

- Het gaat om acties en investeren in de benodigde 'digitale transformatie' om aan te sluiten bij de digitale samenleving en digitalisering van de dienstverlening zoals vermeld in het programma leefbaar (o.a. omnichannelstrategie, stuurinformatie). In 2023 en verder zal in dit kader de nadruk liggen op informatiebeheer, digitalisering van werkprocessen en ontsluiting van data binnen een meer dan nu het geval is samenhangend applicatie -en datalandschap. We zullen in Venlo aandacht moeten hebben voor (investeringen in) zowel de 'harde' als aan de meer 'zachte' kant om deze digitale transformatie duurzaam te realiseren. Dit is niet specifiek iets van bedrijfsvoering maar een verantwoordelijkheid die de gehele organisatie aangaat
- Voor 2023 en verder zal bij het digitaliseren van werkprocessen ook de inzet van robotisering en artificial intelligence aanvullend worden afgewogen. Het garanderen van de informatieveiligheid en het beschermen van de gecreëerde digitale data alsmede de privacy van de Venlonaren staan hierbij tevens centraal.

Programmatisch Beheer en Kwaliteit van data

Ambitie: data als vertrekpunt

In 2023 en verder zijn we als gemeente Venlo beter in staat om de mogelijkheden van digitalisering maximaal te benutten in het realiseren van maatschappelijke opgaven over programma's heen.

Datamogelijkheden zijn geen sluitstuk, maar vertrekpunt van beleid.

- De beschikbaarheid en inzet van data uit onze basis-bron en kernregistraties zal meer beschikbaar moeten worden gesteld met behulp van 3D technieken en samenhangende (GEO) analyses. Dit betekent meer samenhang creëren in de GEO-infrastructuur en het omvormen van de bestaande geo-basisregistraties tot een samenhangende objectenregistratie. Dit is een uniforme registratie met daarin basisgegevens over objecten in de fysieke ruimte die zich voor onze burgers en gebruikers als één registratie gedraagt. Het verkennen van mogelijkheden om in contact met ketenpartners of burgers "Digital Twins" in te kunnen gaan zetten hoort hier ook bij. Dit is de inzet van een virtuele kopie van een fysiek object of proces in de werkelijkheid. Randvoorwaardelijk hoort hier ook bij dat de transparantie en verantwoording over de inzet goed geregeld dient te worden.
- Informatiegestuurd handelen stelt ook randvoorwaardelijke eisen aan de kwaliteit van de data (open veilig en betrouwbaar) in de registraties en bronsystemen. Deze dienen op orde te zijn en te blijven en goed gemonitord te worden met bijsturing waar nodig (denk hier bijvoorbeeld aan de eigen kernregistraties, maar met name ook de basisregistratie personen en ruimtelijke basisregistraties uit ons informatiehuis). Met name met onze GEO-basisregistraties staan we ook in 2023 nog voor een opgave om blijvend te voldoen aan de wettelijk verhoogde kwaliteitseisen en stappen te zetten richting integraal objectenbeheer. Onze data zijn bovendien herbruikbaar en toegankelijk voor de samenleving.
- Het gebied van informatiebeheer en archivering vraagt op continue basis aanvullende aandacht voor het realiseren van actieve openbaarmaking, transparantie en toegankelijkheid. We willen we de vindbaarheid van data verbeteren in het belang van onze burgers en conform actuele wettelijke eisen. Denk hierbij aan integrale stappen die we ook in 2023 en verder moeten zetten om te voldoen aan de samenhangende wetgeving die actueel is op dit gebied. Denk hierbij aan de wet Wet Open Overheid, de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk verkeer en de nieuwe Archiefwet. Aanvullend zullen we aan de hand van het reeds opgestelde normenkader voor informatiebeheer toetsen waar archivering en informatiebeheer niet aan de norm voldoet en moet worden verbeterd.
- De beveiliging van informatie is de afgelopen jaren, zowel digitaal als fysiek, naar een hoger niveau getild. Het borgen en verder versterken van informatiebeveiliging vraagt echter continue aandacht, dit in lijn met de VNG-resolutie 'Digitale Veiligheid: een kerntaak van gemeenten' (februari 2021). In 2023 wordt daarom verder ingezet op het verhogen van het beveiligingsbewustzijn en het versterken van detectie en actieve preventie van incidenten. Daarnaast ligt de focus op het blijven voldoen aan wet- en regelgeving door de verdere implementatie van het landelijke basisnormenkader Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de verantwoording aan de raad hierover.

- In het verlengde hiervan zullen we op het gebied van privacy verder gaan met het implementeren van het door uw raad vastgestelde privacybeleid en de monitoring ervan via het monitorings- en verantwoordingsplan privacy.
- Voor een goed lopende ambtelijke organisatie is het in de bedrijfsvoering randvoorwaarde om de doorontwikkeling van goede monitoring en actuele stuurinformatie vorm te blijven geven. (doorontwikkeling P&C-Cyclus, indicatoren, maand- afsluitingen en rapportages). De doorontwikkeling van "Meetbaar Venlo" en de programma indicatoren geven we een vervolg in afstemming met de auditcommissie.

Programmatisch Mens en organisatie

- Uit de omgevingsanalyse blijkt dat het voor de gehele organisatie misschien wel de grootste uitdaging van de komende jaren is om de juiste mensen te vinden en te behouden. Dit maakt zoals ook al eerder aangegeven dat we ook in 2023 versterkt zullen moeten inzetten op:
  - Versterking arbeidsmarktpositie
  - Strategische personeelsplanning en mobiliteit
  - Vitaliteit en duurzaamheid (conform landelijke CAO)
  - Permanent leren (bv digitale vaardigheden en programmatisch werken)
  - Het werkplekconcept om dit aangesloten te houden bij de benodigde facilitering van medewerkers.
- Concernbreed zal er aanvullend moeten worden geïnvesteerd om het procesmatig werken in de organisatie verder te professionaliseren. Dit met het doel om zo de processen nog meer vorm te geven vanuit het perspectief van de klant en met aandacht voor de borging van de (wettelijk) benodigde en kwaliteitsbepalende bedrijfsvoeringsonderdelen in deze processen.
- We zien vanuit de omgevingsanalyse een krimpende arbeidsmarkt, vergrijzend personeelsbestand en groei van het aantal moeilijk invulbare vacatures in de sector (circa 20%). Dit noodzaakt ook de ambtelijke organisatie van de gemeente Venlo om telkens af te wegen welke capaciteitsvorm het beste ingezet kan worden om de doelen te realiseren. Afhankelijk van de opgave, het te behalen resultaat en de context moet worden bepaald welk type capaciteitsinvulling het beste past. Dit is elke keer weer een bewuste afweging tussen een vast of tijdelijk contract bij de gemeente, zzp constructie, detachering of inhuur. Om uiteindelijk de beste oplossing voor Venlo te kiezen en tegelijkertijd goed werkgeverschap te blijven tonen. Daar waar kennis en expertise structureel noodzakelijk is zullen we medewerkers zoveel mogelijk in vaste dienst aannemen en hiernaast is in steeds meer gevallen een meer flexibele inzet van personeel noodzakelijk vanuit het karakter van de opgave of vanwege de kostenstructuur van personeel. Deze flexibiliteit in het personeelsbestand, ook met inhuur is noodzakelijk uiteraard met passende verantwoording aan uw raad.
- Een communicatieve organisatie is een organisatie waar medewerkers actief contact en verbinding maken met hun omgeving, zodat ze wensen en behoeften die daar leven, kunnen meenemen in de ontwikkeling en uitvoering van beleid. Omdat dit een continu proces is gaan we ook in 2023 en verder inzetten op de doorontwikkeling van onze communicatieve organisatie waarin iedere medewerker en bestuurder communiceert op een bewuste manier met zijn/haar

omgeving (intern en extern), op een manier die past bij de doelgroep en waarbij met elke stakeholder rekening wordt gehouden. Een communicatieve organisatie ontwerpt elk proces op maat, waarbij iedere fase om een andere energie en betrokkenheid vraagt.

- De Toeslagenaffaire laat zien dat rechtvaardige dienstverlening en goede rechtsbescherming geen vanzelfsprekendheden zijn. Ook de gemeenten voelen de urgentie om de dienstverlening aan mensen in kwetsbare posities te verbeteren en het vertrouwen in de overheid te herstellen. Samenhangende activiteiten om dit te verbeteren worden vanuit het programma Gezond & Actief vormgegeven. De bedrijfsvoering zal hier echter vanuit de juridische bedrijfsvoeringsdiscipline ook mee aan de slag gaan.
- In 2023 is het college van B&W wettelijk verplicht zelf een rechtmatigheidsverantwoording aan de raad in de jaarstukken af te leggen. Dit betreft financiële alsook juridische rechtmatigheid naast verantwoording over de doelmatigheid. We hebben hier in 2022 mee kunnen proefdraaien maar in 2023 zullen we de werkprocessen moeten borgen en doorontwikkeling realiseren om niet alleen de rechtmatigheidsverantwoording op te leveren maar ook verdere stappen te maken naar het bredere 'in control statement' dat nog meer dimensies van "in control zijn" omvat. De organisatie onderneemt ook in 2023 en verder diverse acties om nog meer in control te komen bijvoorbeeld op het gebied van de interne processen en bij verbonden partijen.

Naast de genoemde ontwikkellijnen sturen we op hoofdlijnen in de bedrijfsvoerings-teams op de aantoonbare meerwaarde die er geleverd moet worden voor het concern. We richten ons op serviceverlening en we ontwikkelen ons in planmatig werken. We werken aan meer synergie tussen de programma's enerzijds en de ontwikkeling van de bedrijfsvoering en organisatie anderzijds.

Budgettaire context

In dit hoofdstuk wordt de budgettaire context beschreven, waarbinnen de begrotingsvoorbereiding 2023-2026 zal plaatsvinden. Allereerst zal het financieel meerjarenperspectief worden toegelicht. Vervolgens zullen de belangrijkste ontwikkelingen aan de orde komen die van invloed kunnen zijn op de begroting 2023-2026.

Financieel meerjarenperspectief

Gelijktijdig met de behandeling van deze kadernota ligt er een Raadsinformatiebrief waarin uw raad op hoofdlijn geïnformeerd wordt met betrekking tot het voorlopig resultaat jaarrekening 2021. Overeenkomstig de door u vastgestelde planning van de P&C cyclus wordt de VoRap 2022 behandeld in uw vergadering van juni 2022 en maakt geen onderdeel uit van deze kadernota.

Het gepresenteerde financieel perspectief zoals geschetst in dit hoofdstuk moet dan ook als richtinggevend kader gezien worden. Wij vragen u hiermee rekening te houden bij de behandeling van deze kadernota.

De door uw raad vastgestelde programmabegroting 2022 – 2025 vormt het uitgangspunt voor het financieel meerjarenperspectief. Het financieel kader uit de Programmabegroting 2022-2025 is aangevuld met:

- Raadsbesluiten die genomen zijn na vaststelling van de Programmabegroting 2022 – 2025;
- Verwachte inflatie loon- en prijsstijgingen;
- Ontwikkelingen gemeentefonds;
- De jaarschijf 2026;

Dit resulteert in de volgende tabel:

	<i>bedragen x € 1.000</i>			
Budgettair kader	2023	2024	2025	2026
A Financieel perspectief begroting				
1 Financieel perspectief Programmabegroting 2022-2025	1.211	386	13	13
2 Toevoeging (weerstand)vermogen	-1.090			
3 Autonome ontwikkelingen 2025-2026				839
A Totaal financieel perspectief begroting	121	386	13	852
B Ontwikkelingen kadernota				
1 Loon- en prijsontwikkelingen				
a. Loonkostenontwikkeling	-3.500	-3.400	-3.400	-3.400
b. Prijsinflatie	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
c. Loon- en prijscompensatie gemeentefonds	3.500	3.500	3.500	3.500
Totaal Loon- en prijsontwikkelingen	-7.500	-7.400	-7.400	-7.400
2 Gemeentefonds				
Netto resultaat septembercirculaire 2021	4.400	4.400	4.900	5.200
Vrijval correctie economisch perspectief	1.000	800	900	2.300
Totaal ontwikkelingen gemeentefonds	5.400	5.200	5.800	7.500
B Totaal ontwikkelingen kadernota	2.100	2.200	1.600	100
C Scenario				
Financiële vertaling van het coalitieakkoord Rijk op hoofdlijn	14.400	16.300	15.800	2.200
Opgave Herijking sociaal domein en gemeentelijk maatschappelijk vastgoed (breed)	-2.225	-3.500	-4.150	-2.200
C Totaal scenario s	12.175	12.800	11.650	
D Financieel perspectief na kadernota	10.196	10.986	10.063	952

Hieronder wordt nader ingegaan op de diverse onderdelen zoals deze zijn gepresenteerd in bovenstaande tabel:

A. Begroting vóór Kadernota

A1+2. Stand vastgestelde begroting 2022-2025 en versterking (weerstand)vermogen

De programmabegroting 2023 – 2026 laat een begrotingsoverschot zien waarvan voor de jaarschijf 2023 € 1.090.000 overeenkomstig besluitvorming, is toegevoegd aan het (weerstand)vermogen. Dit bedrag is noodzakelijk om de meerjarige groei van het (weerstand)vermogen te bereiken zoals verwoord en vastgesteld in de begroting 2021-2024. Daarnaast laat de begroting, voor de jaarschijf 2023 € 121.000 aflopend naar € 13.000 vanaf 2025, een positief begrotingssaldo zien waar geen concrete bestemming aan gegeven is.

A3 Autonome ontwikkelingen 2026 t.o.v. 2025

In de kadernota komt voor het eerst de jaarschijf 2026 formeel in beeld. Dit leidt tot een autonome aanpassing van het perspectief op grond van eerder door uw raad genomen besluiten (op basis van bestaand beleid). In de kadernota werkt dit voordelig door tot een bedrag van € 839.000.

Dit voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door het vastgesteld kader Kazerne Kwartier waarbij € 1.358.000 niet meer ten laste gebracht wordt van het financieel perspectief en de bijstelling van het gemeentefonds als gevolg van de jaarlijkse afname van de integratie-uitkering Participatie. Buiten

het meerjarenperspectief betekent dit een structureel nadeel van € 423.000. Daarnaast zijn er een aantal overige posten van cumulatief € 96.000.

B. Ontwikkelingen Kadernota

B1 Loon- en prijsontwikkelingen

De inflatiepercentages die gehanteerd worden voor het opstellen van de begroting 2023-2026 zijn gebaseerd op de ramingen van het Centraal Plan Bureau zoals gepubliceerd op 9 maart 2022:

- Prijsindex, prijs overheidsconsumptie netto materieel (imoc): 2,3 %
- Loonindex: prijs overheidsconsumptie beloning werknemers: 3,3 %
- Index belastingen: gewogen gemiddelde van de prijsindex (40%) en de loonindex (60%): 2,9 % (bv. Parkeergelden, , toeristenbelasting en hondenbelasting).

Naast de gebruikelijke indexeringen speelt de prijsontwikkeling in 2022. De prijzen 2022 zijn enorm toegenomen mede als gevolg van de oorlog tussen Oekraïne en Rusland. De effecten hiervan werken structureel door in de jaren 2023 en verder. Op basis van ramingen van het Centraal Plan Bureau zoals gepubliceerd op 9 maart 2022 wordt dit effect geschat op € 2.400.000, bovenop de inflatie die reeds in de begroting 2022 structureel is verwerkt. De prijsindex, prijs overheidsconsumptie netto materieel (imoc) komt voor 2022 uit op 4,1%.

Binnen de gemeente Venlo wordt een kapitaallasten plafond gehanteerd. Dit werd tot voor kort niet geïndexeerd. Dit betekent dat als een project zijn budget overschrijdt, dit ten koste gaat van toekomstige investeringen. Er wordt dan een groter beroep gedaan op het kapitaallasten plafond zonder dat hier nieuwe ambities mee kunnen worden gerealiseerd. Hierbij is rekening gehouden met de actuele index bruto overheidsinvesteringen (iboi) voor de jaarschijf 2022 (5,2%) en 2023 (2,5%) van 9 maart 2022. In de aanloop naar het begrotingsproces wordt onderzocht of er als gevolg van de prijsontwikkelingen ook bijstelling van kredieten en onderhoudsvoorzieningen nodig is.

Het onderdeel prijsinflatie bestaat daarmee uit drie componenten. Resumerend:

	<i>bedragen x € 1.000</i>			
Prijsinflatie	2023	2024	2025	2026
Prijsindex imoc regulier	-2.800	-2.800	-2.800	-2.800
Extra indexatie, doorwerking 2022	-2.400	-2.400	-2.400	-2.400
Prijsindex investeringen (iboi)	-2.300	-2.300	-2.300	-2.300
Totaal prijsinflatie	7.500	7.500	7.500	7.500

Voor de onderdelen leges en heffingen is het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid.

B2 Gemeentefonds

De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn de grootste inkomstenbronnen van de gemeente Venlo. Periodiek worden wij geïnformeerd over de ontwikkelingen van deze uitkeringen. Dit vindt plaats bij het verschijnen van de circulaire gemeentefonds van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De meicirculaire is uitgangspunt voor de (programma)begroting, de septembercirculaire is uitgangspunt voor de kadernota en de decembercirculaire maakt onderdeel uit van de jaarstukken.

Op basis van de septembercirculaire 2021 bedraagt het resultaat van het gemeentefonds in 2023 € 4.400.000 voordelig, oplopend naar € 5.200.000 structureel voordelig in 2026 (zie tevens RIB 2021-146).

Vrijval correctie economische groei/loon- prijsbijstellingen

Zoals ook in de kadernota's van voorgaande jaren gemeld, waren de uitkeringen uit het gemeentefonds gecorrigeerd voor de hoge economische groei en loon- en prijsbijstellingen waar in het vorige regeerakkoord vanuit werd gegaan. Met het nieuwe regeerakkoord en gelet op de actuele prijsontwikkelingen valt de correctie op de economische groei vrij.

C. Scenario

Onder dit onderdeel schetsen we een scenario dat nog met de nodige onzekerheden is omgeven maar uw raad kan helpen nadere duiding te geven aan de (mogelijke) ontwikkeling van het financieel kader. Onderdeel van dit scenario zijn de volgende ontwikkelingen:

Financiële vertaling van het coalitieakkoord Rijk op hoofdlijn

Op 15 december 2021 is er na een periode van 9 maanden onderhandelingen een nieuw landelijk coalitieakkoord gepresenteerd. In het coalitieakkoord zijn de ambities en plannen van het nieuwe kabinet voor de periode 2021-2025 uiteengezet. Het nieuwe kabinet is inmiddels aangetreden en aan de slag onder het motto "Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst". Het regeerakkoord is ambitieus en voorziet voor gemeenten in relatief veel extra incidentele middelen voor de jaren 2022-2025. De inzet van de gemeenten is echter vooral gericht op een verbetering van de structurele financiële positie. Met name vanaf het jaar 2026 is het vraagstuk erg groot en onzeker en geeft het Rijk vooralsnog onvoldoende thuis. Daarnaast de volgende aandachtspunten:

- In het regeerakkoord is opgenomen dat deze periode gebruikt wordt voor de uitwerking van de nieuwe financieringsystematiek na 2025. In de beschouwing wordt de mogelijkheid van een groter eigen belastinggebied betrokken.
- Er wordt vaker gekozen voor een andere financiering: specifieke uitkeringen met verplichtingen en minder via het gemeentefonds met vrije bestedingsruimte. Eventuele benodigde en hieraan gekoppelde cofinanciering zal (mogelijk) een extra beslag leggen op de vastgestelde begroting.
- Minder compensatie van de tekorten jeugdzorg, aanvullend op de opgave zoals opgenomen in de hervormingsagenda.

Het ambitieniveau van het kabinet is hoog, de opgaven zijn groot. Over de haalbaarheid en de uitvoerbaarheid van het behalen van de in het coalitieakkoord gestelde doelen hebben we echter wel vragen. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt, die groei in vele sectoren zal remmen, en beperkte beschikbaarheid van financiële middelen, is het de vraag of de opgaven en in het bijzonder de 'nieuwe' opgaven (klimaatadaptatie en energietransitie) lokaal met voldoende snelheid kunnen worden opgepakt. Gesteld kan worden dat de uitvoering van de ambities van het nieuwe kabinet nog lastiger wordt dan de totstandkoming van het coalitieakkoord zelf. Realisme is geboden.

Zo heeft de Raad van State geconcludeerd dat de huidige financieringssystematiek en de aanvullende maatregelen uit het coalitieakkoord tot een instabiele, complexe en weinig transparante meerjarenbegroting voor medeoverheden leidt. De Raad van State adviseert dit voorjaar al te komen tot een transparant meerjarig budgettair kader voor mede overheden ter vervanging van de huidige accessystematiek.

In de bijlage is een uitgebreide analyse opgenomen van de kansen en uitdagingen voortvloeiende uit het coalitieakkoord in relatie tot de Financiële verhoudingen voor gemeenten. Hierbij zijn een drietal scenario's in beeld gebracht die een grofmazige indicatie geven van bedragen die ontvangen (kunnen) worden via het gemeentefonds als gevolg van het coalitieakkoord. De 'voorlopige' startnota is hierbij als uitgangspunt genomen. Op basis van de geschetste kansen en bedreigingen is in het financieel kader scenario 3 als uitgangspunt genomen.

Hierbij wordt nadrukkelijk opgemerkt dat na de totstandkoming van het coalitieakkoord de wereld veranderd is als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Daarnaast is het kabinet ook al geconfronteerd met structurele miljardentegenvallers op basis van ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan na de totstandkoming van het coalitieakkoord.

De meicirculaire 2022 zal uitgangspunt zijn voor de begroting 2023-2026 en de verwachting is dat er dan ook weer meer duidelijkheid geschapen zal worden over de concrete financiële effecten. Inclusief het dilemma op welke wijze gemeenten structureel vanaf 2026 moeten omgaan met de financiële problematiek en onzekerheid.

Opgave Herijking sociaal domein en gemeentelijk maatschappelijk vastgoed (breed):

Eerder heeft u een opgave vastgesteld als het gaat om herijking sociaal domein en het gemeentelijk vastgoed (breed). Voor deze opgave heeft u eerder € 1 miljoen beschikbaar gesteld ten behoeve van frictiekosten en ten behoeve van vastgoed en investeringen in bijvoorbeeld innovatie projecten die gericht zijn op preventie (transformatie sociale basis) om zo te komen tot een invulling van de opgave.

Bij het vaststellen van de opgave is aangegeven, als wenkend perspectief, dat indien er extra rijksmiddelen binnenkomen als gevolg van de herijking gemeentefonds of compensatie in het tekort

van de jeugdmiddelen deze opgave wordt heroverwogen. In dit scenario is als uitgangspunt genomen dat door invulling te geven aan het wenkend perspectief de opgave gesaldeerd wordt met de aanvullende compensatie van de jeugdmiddelen. De vertaling ziet er als volgt uit:

Tabel: Opgave Herijking sociaal domein en gemeentelijk maatschappelijk vastgoed (breed)

	<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2023	2024	2025	2026	2027
Opgave Herijking sociaal domein - Vastgoed	2.225	3.500	4.150	4.150	4.150
Wenkend perspectief compensatie tekort Jeugd	-2.225	-3.500	-4.150	-2.200	-1.800
Resterende opgave Herijking sociaal domein - Vastgoed	-	-	-	1.950	2.350

Dit betekent dat er een opgave resteert vanaf 2026 van € 1,950 miljoen oplopend naar € 2,350 miljoen structureel. Uitgangspunt is dat de geïnvesteerde € 1 miljoen later in de tijd en voor een minder groot effect hoeft te renderen. Indien u als raad van mening bent dat de opgave voor het volle bedrag gerealiseerd moet worden (inclusief de te maken keuzes) dan heeft dat een positief effect op het financiële kader.

Uitvoering kaders programma's Programmabegroting 2023-2026

Het hoofdstuk programma's schetst diverse (beleids)ontwikkelingen. In de programmabegroting 2023-2026 worden deze ontwikkelingen inhoudelijk uitgewerkt en van financiële effecten voorzien, rekening houdende met de vastgestelde kaders.

Algemeen

De budgettaire context is opgesteld aan de hand van de geschetste ontwikkelingen en er is geen rekening gehouden met 'gewijzigd' beleid en/of voorstellen, het is immers een Kadernota. Het (financieel) kader en de geformuleerde begrotingsregels zoals verwoord in het hoofdstuk 'Hoofdlijnen' is het kader dat gehanteerd wordt bij de verdere uitwerking in de begroting 2023-2026.

Context en aandachtspunten

- **Ontwikkeling Herijking gemeentefonds**

De herijking van het gemeentefonds is een belangrijke ontwikkeling die (mogelijk) toekomstige kansen biedt. Op basis van de uitkomsten van de herverdelingsonderzoeken komt Venlo er, in financiële zin, substantieel beter uit dan met het huidige verdeelmodel. Er is nog altijd discussie over de 'eerlijkheid' van de voorgestelde herverdeling, de effecten op de nadeelgemeenten, het aftoppen van het voor- en nadeel en het ingroeipad. Het advies van de Raad voor het Openbaar Bestuur en het standpunt van 90% van de gemeenten was om het niet te doen.

Per 2023 wil het Rijk toch mogelijk het nieuwe verdeelmodel van het gemeentefonds invoeren. De invoering gaat langzamer dan het Rijk oorspronkelijk van plan was. Het ingroeipad- het pad waarmee gemeenten naar de nieuwe verdeling ingroeien- te beperken tot 3 jaar. Dit wil zeggen

dat de invoering van het nieuwe model tijdig geëvalueerd zal worden en dat aan de hand van deze evaluatie besloten zal worden over het traject 2026 en verder. Verwachting is dat voor 2026 minimaal het bedrag van 2025 van toepassing zal zijn.

In de eerste drie jaar (2023, 2024 en 2025) zou de herverdeling dan maximaal € 37,50 per inwoner zijn. Het gaat hierbij om een voordeel voor de gemeente Venlo van:

2023 € 0,750 miljoen

2024 € 2,250 miljoen

2025 € 3,750 miljoen

2026 € 3,750 miljoen

- Opgave Herijking sociaal domein en gemeentelijk maatschappelijk vastgoed (breed):
Zoals weergegeven onder de budgettaire context resteert er een opgave vanaf 2026 van € 1,950 miljoen oplopend naar € 2,350 miljoen structureel. Hierbij is besloten, dat indien er extra rijksmiddelen binnenkomen als gevolg van jeugd of herijking gemeentefonds invulling van deze opgave wordt heroverwogen. Het structureel niet invullen van deze opgave heeft een nadelig effect voor de budgettaire ruimte.
- Groen en water
Met de vaststelling van de Integrale Visie Openbare Ruimte en Integraal Beheer Openbare Ruimte, de Agenda Groen en Water en de daarbij behorende beheerplannen is vastgelegd op welke wijze en op welk niveau beheer en onderhoud van groen en water gewenst en noodzakelijk is. Bij de begrotingsbehandeling 2022 - 2025 is hiervoor incidenteel geld beschikbaar gesteld om hieraan uitvoering te geven. De komende jaren moeten uitwijzen of we hiermee voldoende stappen gezet hebben voor een leefbare, klimaatbestendige en toekomstbestendige gemeente. De ingezette werkwijze zal in 2025 geëvalueerd en eventueel bijgesteld worden. Indien het beleid onder de vastgestelde uitgangspunten wordt doorgezet betekent dit een aanvullend beslag op de gemeentelijke begroting vanaf het jaar 2026 van afgerond € 1,7 miljoen. Dit betekent dat, bij toepassing van het huidige beleid, een structureel bedrag van € 1,7 miljoen ten laste gebracht wordt van het financieel kader waarin nu nog niet voorzien is.
- (Energie)kosten sportaccommodaties (2023-2026)
Bij de begrotingsbehandeling 2022 is € 100.000 incidenteel gehonoreerd voor hogere energiekosten. Tevens is hierbij de opdracht gegeven om voorstellen te doen en verder onderzoek te doen om energiekosten te reduceren danwel kostendekkend te krijgen. Hierbij wordt een relatie gelegd met verduurzaming vastgoed en het aanbod van voorzieningen en de gewenste spreiding hiervan. De huidige ontwikkelingen van de energievoorziening maakt hiervan onderdeel uit.

- Parkeerexploitatie
 Ten gevolge van de verschuiving van straatparkeren naar gebouwd parkeren, de privatisering van de parkeergarages en de afname van (tijdelijk) parkeerareaal lopen de parkeerinkomsten sterk terug. Ten behoeve van de uitvoering van het parkeerbeleidsplan is in de begroting 2022 aangegeven dat er een nieuwe sluitende parkeerbegroting wordt opgesteld, op basis van investeringen, exploitatie inclusief beheer & onderhoud en handhaving. In het beleidsplan parkeren, worden verdere bijsturingsmaatregelen onderzocht. De eventuele financiële gevolgen worden hiervan in de meerjarenbegroting 2023-2026 verwerkt.

- Opgave grenzeloos substitutie verwerving middelen door derden ad € 250.000 structureel.
 In de begroting 2022-2025 is een opgave verwerkt van € 0,250 miljoen structureel vanaf 2022 substitutie verwerving derde geldstromen.

- Voorbereidingskredieten:
 In de begroting 2022-2025 zijn voorbereidingskredieten door de gemeenteraad beschikbaar gesteld voor onder andere de volgende opgaves:
  - Hoogwaterbeschermingsprogramma.
  - Jachthaven.
  - Gebiedsontwikkeling Arcen met aandacht voor de aanwezige meekoppelkansen in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma.
  - Herontwikkeling sportaccommodaties (o.a. Herungerberg).
  - Gymzaal Venlo – Oost.
  - School Blerick.

Indien uit de voorbereidingskredieten volgt dat er besluiten worden genomen ten aanzien van voornoemde projecten zal dit ruimtebeslag leggen op de beschikbare middelen.

- Beheer en onderhoud gemeentelijk vastgoed (gebouwen)
 Portefeuillemanagement, het sturen op de vastgoedportefeuille, is essentieel: het stelt ons in staat om gronden en gebouwen effectief dienstbaar te maken aan onze gemeentelijke beleidsdoelen en te sturen op maatschappelijk rendement. Het stelt ons bovendien in staat om te sturen op de toekomstbestendigheid (en waardevastheid) van de vastgoed-voorraad, waardoor we bewuste en verantwoorde keuzes maken gerelateerd aan de actuele ontwikkelingen en daarmee gemoeide investeringen.

Aanvang 2022 is gestart met een portefeuille-analyse om te komen tot een **kernportefeuille**. Deze kernportefeuille zal het vertrekpunt vormen voor het vaststellen van de benodigde onderhoudsbudgetten zodat omvang en de investeringen (o.a. in het kader van verduurzaming) in beeld wordt gebracht.

Het doel is het opstellen van een nieuw onderhoud **beheerplan 2023-2031** met daarin nieuwe meerjaren onderhoudsplannen die de basis gaat vormen voor de doorontwikkeling naar de duurzame meerjaren onderhoudsplannen. Dit nieuwe **beheerplan 2023 -2031** inclusief budgetaanvragen zal in 2022 aan de raad worden voorgelegd en opgenomen worden in de Begroting 2023. Deze processtappen zijn eerder gemeld in de Nota Grondbedrijf en Vastgoed 2022 en in de Paragraaf Kapitaalgoederen in de Begroting 2022. Deze middelen zijn nog niet voorzien in het gepresenteerde financieel kader.

Ontwikkelingen buiten financieel perspectief (2027)

Voor inzicht in het structurele effect worden een tweetal ontwikkelingen genoemd van vastgesteld beleid die vallen buiten het meerjarenperspectief. Het gaat hierbij om de bijstelling van het gemeentefonds als gevolg van de jaarlijkse afname van integratie-uitkering Participatie. Buiten het meerjarenperspectief om betekent dit een structureel nadeel van € 423.000. Bij vaststelling van de programmabegroting 2022-2025 heeft uw raad € 40.000 voor de vierjaarlijkse gemeentelijke verkiezingslasten aan de griffie beschikbaar gesteld. Daar er in 2027 geen verkiezingen worden verwacht kan dit budget vrijvallen.

Omslagrente, het rentetarief grondexploitaties en de disconteringsvoet grondexploitaties:

In twee notities van de commissie BBV is beschreven hoe deze rentepercentages dienen te worden bepaald. De uitwerking hiervan is afhankelijk van enkele parameters, zoals de begrote rentelasten en de solvabiliteit per 1 januari 2023. Om hiervan een zo nauwkeurig mogelijke inschatting te maken worden deze percentages gedurende het begrotingsproces definitief berekend en worden nu in de kadernota de volgende bandbreedtes / indicaties gehanteerd:

Bandbreedtes / indicatie te hanteren percentages 2023	
Omslagrente (indicatie)	3,00%
Rente grondexploitaties	2,25% - 2,75%
Disconteringsvoet grondexploitaties	2,00%